

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szélküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
talunk és jutányos áron végezzük.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél lapon.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.
Hirdetések jutányos áron közöltnek.
Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Zimótheus.

Övezzétek vállamra a palástot,
Aztán hadd menjek, járván a világot.
Hadd menjek véle, édes Jézusommal,
Vezessen Ő, kit követek bizonynal.
Ti, kik az Irást magyarázgatjátok:
Mit nekem a ti bölcs okoskodástok!
Sötét a kép, mit így utamról nyertem.
Jöjj Krisztusom, jöjj és vezess Te engem.

Hadd ülök oda lábaid elébe.
Hadd nézek tiszta kék szemed egébe
S mikor szent Lelked mélységét kitarja,
Dagadjon lelkem, mint a viznek árja.
Forrjon, buzogjon vágyaktól hevülten,
S hadd álljak melléd bátran, lelkesülten,
S keljek nyomodba örömtől repesve . . .
Megyek Uram, vezess! kezem kezédbe!

Tudom, nem érünk cifra csarnokokba:
Tövisre lépünk s égető homokba,
Ajkunkat majd a szomjuság epeszi
S szeretettel nem lesz ki oltsa senki.
Káprázatos kincsét előnkbe tárván,
Hegy elcsábitson, megkísért a sátán:
De mi megállunk bátran nem remegve . . .
Megyek Uram, vezess a küzdelembe.

Követni foglak. Mélység és magaslat,
Sem ég, se föld el tőled nem szakaszhat.
Buban, örömben lelkem csak Tevéled,
Te vagy az ut, az Igazság s az élet.
Követni foglak, — életben halálban
Te légy vezérem millió tusában
Érted Uram, kié vagyok egészen,
Az élet is, Ő az se drága nekem.

Mi lesz a bérünk? Ott a holdvilágon
Judás alakját már lapangani látom.
Kezét Pilátus már előre mossa,
Nehéz kereszt a vállunk porba vonja.
S kiéri magunkat odaadjuk cserébe.
Feszisd meg-et kiált az Isten népe!
De ha munkánknak így leszen csak ára:
Gyerünk Uram, vezess a Golgotára!

Baja Mihály.

Unitáriusok az alföldön.

A lelkiismereti szabadság ellen vétenénk, ha valakit nézete miatt akarnánk bántani. Szektáknak és szektáriusoknak lenniök kell — mondotta Luther. De a szabad vizsgálódással és magyar nemzetünk történelmi tradícióval megegyeztetetlennek tartjuk az őszinteség hiányát, az alkalom keresést, jezsuitás térítői cselvetéseket. Hiszen századokig küzdött nemzetünk a vallási béke megalapításán s a legelső szabadszellemeü törvény 1557-ben, melylyel minden többi államot megelőzött, már kimondja: egyik fél se vetemedjék a másikkal való vetélkedésben boszúság vagy erőszakot tételre.

Mint felírtam, a lelkiismereti szabadság elvével első sorban kérkedő unitárius egyház alföldi viselt dolgaival kívánok foglalkozni, melyek gondolom másnak figyelmét sem kerülték ki. Feltűnhetett ugyanis már sokaknak, hogy mialatt minden uton-módon keresi a prot. egyházakkal való testvéri egyesülést s nagy zajt csap, ha visszautasítatják, szemforgató kegyességgel jelenik meg, ahol baj van és pedig nem valami testvéries, barátságos indulattal.

Hallottam rá esetet a Dunántulról is, hogy pl. Polgárdi fehérmegyei községnek a pappal támadt vitáját olyan módon igyekezett megoldani, hogy az elégedetlenkedőket testvéri kebelére ölelte, épígy használta fel a jó alkalmat Seregélyesen. Hódmezővásárhely prófétája annak köszönheti állását, mert a hívek az adózási viszonyokkal elégedetlenek voltak, sikerült a dolgot szociális kérdéssé érlelni meg, ép így történt a dolog Mezőberényben. Ismeretesebb a dévaványai missiói ténykedés. Hosszas huzavona után sikerült itt a ref. templomot felépíttetni s egy hosszabb kölcsön felvételét megszavaztatni, ami adókivetéssel nem járt, mert kamatait az egyház földjének haszonbérlete fedezi. Ami keserűség e miatt a legyőzőzött félnek szívében visszamaradt, az épen kedvező talaj volt a „feltörekvő“ unitarizmus számára, hogy megkezdje bontó munkáját. Járt a prófétája, ez alkalommal épen egy templom felépítése ellen izgatván, ki tudja mily elvből.

Még szembetünőbb volt a füzesgyarmati eset, ahol világosan pártoskodás vezetett a szektáskodásra, a mely papválasztásból kifolyólag keletkezett. Hiszen nyíltan hirdették az egyházból kilépők, miért teszik, alig hogy ellenük az ítélet meghozatott. És én magam is kíváncsi vagyok, hogy a szabad vizsgálódás diadalának fogja-e mindezeket a dicshimnuszokat zengő nyilvánítani, ki szerint a „csillagként feltűnő val-

lás“ előtt az orthodoxia sehol meg nem állhat s csak világi erővel tud rajta ideig óráig diadalmaskodni.

Lélekkhalászás volt biz az s hogy milyen „ideig-óráig“ tartó eredménnyel, az nagyon hamar mutatkozni fog. Lehet, egy jövődő történetírójuk ezen adatok alapján itt majd virágzó unitárius egyházakat sejt az alföldön, mint egy mostani regösök a Dunántul, de hogy a következő nemzedékben alig pár hívük elszéled az több, mint bizonyos. Füzesgyarmaton „eladnak már akár a templomukat is.“ Mezőberényben 25—30 lélekkel bírő filiájuk a züllés szélén áll, Dévaványán nyíltan hangoztatják, hogy megbánták lépésüket, hogy bezzeg nem megy már hozzájuk a pap ingyen, hanem (állítólag 25 frt.) stólaért. A nagy hangon hirdetett állami iskola nem sikerült s így a hívek a ref. egyház iskolai jótéteményeitől is elestek. Persze abból az elnyomatás vádja fog ismét keletkezni, aminthogy egész történetük vád és panasz a folyvást diadalmasan előre haladó református egyház ellen, melyet minden áron megbontani igyekeztek.

Az eszmékért küzdő unitarizmus harci módorának egyik jellemző példáját mutathatjuk be Mezőturról. E lapban is többször volt már róla szó, hogy mily elégedetlenség uralkodik itt a párbért rendszer miatt különösen a szegényeknél, kik a 8 s járulékaival 10—11 koronára felrugó párbér, eltekintve a 13%-os pótdától, a sokkalják. Különböző gondolatok merültek fel az attól való szabadulás céljából, a felekezeten kívüliséget hosszú szabadulásnak tartották, de meg a nép vallás nélkül nem élhet meg. Ekkor jött Hódmezővásárhely próféta papja segélyül. Egyik tanuló társa — minden megbizás nélkül — figyelmeztetvén, hogy mily körülmények folynak be ebbe a mozgalomba, tartsa távol magát, sietett azt a levelet is felhasználni. Egyben rögtön megtalálta a remédiumot a 2 koronás párbérben.

A bérharcok korát éljük. A feltörekvő alsó néposztály egyenlő akar lenni jogokban s társadalmi helyzetben a polgárosztálylyal. Ez a körülmény szembe állította a kettőt. Keresik az okokat, hogy összeütközzenek méltánytalanságot találnak mindenben, még az egyenlőséget megvalósító intézményekben is. Ilyen méltánytalanságnak lett nálunk kikiáltva, hogy a párbér szegénynél és gazdagnál egyforma s a 8 koronát, mint addig szívesen viseltek, elviselhetetlen tehernek nyilvánították. És most előáll az unitárius pap s azt mondja, hogy neki két korona párbér is elég lesz.

Igen elég, ha sem templomot, sem iskolát, sem szolgálatot nem adnak érte, de nem elég

vány megvalósítás érdekében a kormánynál tegye meg a szükséges lépéseket. Ugy gondolja azonban, hogy a dolgok jelen állásában a f. évi május 23-án Kolozsvárt tartandó egyesületi közgyűlésig ez az ügy még halasztást nem szenved. Hogy pedig az egyesület a maga teljes súlyával nyilatkozzék ebben a fontos kérdésben, az nemcsak kívánatos, hanem elkerülhetetlenül szükséges is.

— **Előleges értesítés és kérelem.** Új egyházi törvénykönyvünk labirintusához Ariadne fonalát szándékozom nyújtani egy kimerítő tartalmu „Betürosos” tárgymutatóban. Ezen egyh. törvénykönyvünk IX. törvénycikket tartalmaz; mindeniknél újra kezdődő sor-számozással 600 §-t foglal magában. Ha eddigi törvénykönyveinkben is bajos volt az egyes intézkedésekre rátaálni, meg bajosabb lesz az újbán; azért úgy vélem hasznos munkát végzek, ha a tájékozódást és illetve a „rakeresest” megkönnyebbitem dolgozatommal. Mint-hogy azonban a kiadással járó kockázatot nem viselhetem, ledezet hiányában: addig is míg az előfizetési felhívást szétküldhetem, kérem hogy e kis műre a megrendelést hozzám bejelenteni méltóztassanak. Ha 500 megrendelő jelentkezik: akkor közrebocsátom „Betürososomat”. Előfizetési ára 60, bolti ára 90 fillér lesz a 2 ivnyi terjedelmű munkának, melyet olyan formátumban szándékozom kiadni, mint a milyen az új törvénykönyvünk, hogy azzal egybe lehessen kötetni s ezáltal használhatósága fokoztassék. A megrendeléseket kérem Györy Lajos ref. lelkész, esperes, Kenderes cím alatt hozzám intézni.

— **Tájékoztató.** 1. A „Magyar Protestáns Irodalmi Társaság” és a Tiszántúli Ref. Egyházi Értekezlet Hajduböszörményi reform. egyház együttes meghívása folytán ez évi közgyűlést Hajduböszörményen tartja, mely alkalommal a „Magyar Evangélicmi Belmissiói Egyesület” is összejövetelt tart. A jelentkező tagok elszállásolásáról s a vasutól a városba szállításáról a helyi rendezőbizottság gondoskodik. Felkértnék tehát a tisztelt tagok, hogy 1907. május hó 1-ső napjáig a hajduböszörményi ref. lelkészi hivatalhoz címzett tudósításukban szíveskedjenek jelezni, hogy Hajduböszörménybe melyik vonattal érkeznek s kívánják-e, hogy elszállásolásukról gondoskodva legyen. Ohajtandó volna, hogy az együttes ünnepélyes fogadtatás megejthetése céljából a vendégek június hó 1-ső napján a délutáni fél lát óras vonattal érkezzenek. 2. A tiszántúli testület elnöksége a keresk. miniszteriumnál közbenjárt, hogy a gyűlésre utazó tagok a M. A. V. vonalain kedvezményes jegyet nyerhessenek. Az igazolványokat a helyi ref. lelkészi hivatal fogja idejében kézbesíteni. 3. Junius hó 1-én este 6 es tel órakor a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság közgyűlése a városház nagytermében, ugyanakkor a Tiszántúli Ref. Egyh. Értekezlet közgyűlése a főgymn. nagytermében. 4. Junius hó 1-én este 8 órakor ismerkedési estély lesz a Beregszászi vendéglő termében. 5. Junius hó 2-án reggel 8 es fél órakor gyülekezés a városháza földszinti tanácstermében, ahonnan a tagok együttesen mennek a közelben eső Bocskay-téri templomba, hol az ünnepi istentisztelet 9 órakor a M. P. I. T. és a T. T. R. E. É. együttesen tartják. 6. Ugyanazon napon templom után a Bocskay-szobor leleplezésének ünnepsége. 7. Ugyanazon napon déli 2 órakor a város által adandó társasbéd. Az ebédjegyeket a vendégek az étkezőhelyiségben helyükbe hordva veszik át. 8. Ugyanazon napon délután 4 órakor a Magyar Ev. Belmissiói Egyesület összejövetele a városháza nagytermében. 9. Junius 3-án reggel 9 órakor a M. P. I. T. és T. T.

R. E. É. együttes diszgyűlése a Kossuth-téri templomban. 10. Ugyanazon a napon 12 órakor a ref. egyház által állandó bucsuebéd. 11. A részletes programot a tagok saját egyesületüktől külön kapják. Hajduböszörmény, 1907. ápril. 3. A hajduböszörményi rendezőbizottság.

— **Mit akar a gyermekvédő Liga.** A Liga a felerkereszt egyesület és Szeged város szövetkeztek, hogy megteremtik az első otthont az elzülött gyermekek számára. Az aradi-szöregi állomásut mentén, Új-Szegeden, a merre a szeged-temesvári vonat vágánya halad, alig egy kilométernyire az állami gyermekmenedékhelytől 20 kataszteri holdig fejleszhető területen, melyet a város ingyen ad, egy kies falu fog épülni, központja egy magyar izléssel épülő emeletes ház lesz, mely körül arányos elosztással széles utcáson csoportosulnak majd nyájas földszintes házak, az utcára néző két ablakos keskeny homlokzattal, nyitott tornáccal az udvaron; oly házak, mint a milyenekbe a magyar földmives gazdember lakik. A ház homlokzata előtt kis kertben nyílnak a magyar földmives embernek kedves illatu virágai. A ház végében van a zöldséges kert és a gyümölcsös. Galambduc az udvaron, méhes a kertben. Minden ház egy önálló családnak ad otthont. A család tagjai, a családapa, ennek hitvese a családanya és tizenhatsz gyermek. A családapa valamely foglalkozáshoz ért, vagy földmives vagy mesterember. Lesz közte kertész, vincellér, kovács, lakatos, csizmadia fokozatosan a mint az intézet kialakul. A családtagok egy foglalkozást üznek, az igazgató választja ki, hogy melyik fiát, melyik családba adja, kik azok, a kik együvé valók. A középonti épületen lakik az igazgató, ő maga jegyzi fel minden gyermek minősítési lapján megfigyeléseit. Ott vezetik a nyilvántartást, a számvitelt, ott tartják a tanácsüléseket, ott kell gondoskodni arról is, hogy a hitéletnek is legyen meg az otthona, hol a gyermek közelebb érzi magát az őt gondviselő Istenhez. Ott lesz be rendezve az iskola is. Lesz a telepnek ifjusági zenekara, tüzoltósága, kiszolgált katona is akad a család-fők között, a ki az ifjuságot a katonai mozdulatokra, fegyverfogásra megtanítja. Nem lesz az intézetben sem szuronyos börtönőr, sem vasrácsos ablak, sem egyes áristom, falkerítés sem az intézet körül. Szeretettel fognak ott nevelni és azzal a kitartással, azzal a türelemmel, a mihez hivatottság kell elsősorban és nem hivatal. Így tervezik a kezdetet. Ide fogja küldeni az állami gyermekvédelem az ő megjavítandó zsengeit. Ide hozza majd az aggódó apa is rosszra hajló csemetéjét. Reméljük, hogy a magyar társadalom nem fordul el fukar ridegséggel a Gyermek-Ligától, mely az intézmény megalkotására vállalkozott. Az intézménynek *Arpád-otthon* lesz a neve. Megemlítjük itt, hogy az apr. 2. és 3-iki gyermeknapok szép jövedelmet hoztak a Liga céljaira és hogy a Ligának mindenféle alakulnak fiók egyesületei.

— **Esperes és gondnokválasztás.** E. hó 2-án bontották fel Komáromban a komárommegyei ev. ref. egyházmegyei esperes és gondnok választására beérkezett szavazatokat. A Kiss Pál helyettes esperes és Pogrányi József gondnok helyettes együttes elnöklésével kiküldött szavazatfelbontó bizottság megállapította, hogy a beérkezett szavazatok szerint esperessé 42 szavazattal Tóth Kálmán egyházmegyei főjegyzőt, egyházmegyei gondnokká pedig 30 szavazattal Kálmán Rudolf főispán, egyházmegyei tanácsbíróvá választották meg.

— **Nagykörös új lelkésze.** Bakó József orsz. képviselő e hó 4-én Nagykörösre érkezett, hogy ref. lelkészi

állását, melyre január 20-án megválasztották, elfoglalja. A vonatnál hivei nagy tömege fogadta és hosszú kocsisorba kísérte a régi gimnázium épületében lévő egyháztanácssterembe, hol a presbiterium élén Patonay Dezső lelkész és dr. Kötény Dezső főgondnok üdvözölték. Ünnepest beiktatása e hó 7-én volt.

Közgazdaság.

A Triesti Általános Biztosító Társaság.

(Assicurazioni Generali.)

f. é. március hó 21-én tartott 75-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1906. évi mérlegek.

Abból a ritka alkalomból, hogy az intézet ezuttal fennállásának 75 éves fordulóját ünnepli, a társaság központi igazgatósága sok ovációban részesült, melyek a világ minden részéből a legszívélyesebb formában megnyilvánultak.

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1906. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 849.570,242 korona és 52 fillért tettek ki, és az év folyamán bevett díjak 38.862,847 korona és 74 fillerre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 23.657,486 korona 07 fillérrel 232.734,149 korona 05 fillerre emelkedett.

A tüzbiztosítási ágban, beleértve a betöréses és tükörüveg-biztosítást a díjbevétel 15.386,704,734 korona biztosítási összeg után 25.505,392 korona 14 fillér volt miből 9.306,044 korona 45 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy, hogy a tiszta díjbevétel 16.199,350 korona 69 fillerre rugott, mely összegből 11.538,632 korona 29 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 103.743,787 korona 95 fillér.

A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétel kitett 3.916,243 korona 47 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1.676,243 korona 96 fillerre rugott,

Károkért a társaság 1906-ban 34.650.665 korona 27 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket, a társaság alapítása óta károk fejében 861.570,345 korona és 95 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki.

A nyereseg tartalékok közül, melyek összesen 25.014,452 korona 75 fillerre rugnak, különösen kiemelendők az alapszabály szerint nyereségtartalék, mely 5.350.000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyam-ingadozására alakított tartalék, mely a 3.729,624 korona 17 fillér külön tartalékkal együtt 17.013,704 korona 71 fillerre emelkedett, továbbá felemlítendő a 160.000 koronara rugó ketes követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az ideai átutalással 1.119,637 korona 54 fillért tesz ki. Ezekén kívül fennál még egy 1,471.110 korona 50 fillért kitevő tartalék, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsősorban értékekben vannak elhelyezve, az ideai átutalások folytán 270.052,078 korona 64 fillérről 292.979,592 korona 76 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések 51.530,990 korona 74 fill.
2. Életbiztosítási kötvényekre

adott kölcsönök	22.590,292 kor.	99 fill.
3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök	2.228,403	80 "
4. Értékpapírok	201.268,234	28 "
5. Tárca váltók	664,471	84 "
6. A részvényesek biztosított adóslevelei	7.356,000	" — "
7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet kövelelései, a hitelezők követeléseinek levonásával	7.347,189	14 "
összesen	292.297,592	krona 76 fill.

Ezen értékekből 60.5 millió korona magzár értékekre esik.

Tartalom-jegyzék: Mi az igazság? Vándor. — Hol az igazság. Dombi Lajos. — Bajainkról. Főríz Lajos. — Falusi levél. Tóth Dániel. — Bocskay halála s temetése. Lic. Lencz Géza. — Lélektani és írásmagyarázati nyomok mai igehirdetésünkben. Hajdu Péter. — Tanügy: A ref. tanáregyesület tervbe vett közlönyének ügye. S. Szabó József. — Különfélek.

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FERENCZY GYULA.

Pályázat.

A bihardiószegei ev. ref. egyház pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra.

Javadalma:

1. Az egyház pénztárából évnegyedes részletekben fizetve 640 kor. 2. 12 hold szántóföld és kaszáló 300 kor. 3. Tandíj készpénzben és naturáliákban 385 kor. 4. Stóla 250 kor. 5. 8 öl fa beszállítva 160 kor. 6. Nyugdíjilleték, a melyet az egyház fizet 16 kor. 7. Természetbeni lakás kerttel együtt. Az összes javadalom értéke 1751 korona. Kötelessége az elválasztott kántortanítónak az V. és VI. fiu iskola tanítása, a kántori teendők elvégzése, az „Egyházi Dalárda” tanítása, esetleg vezetése. Csak okleveles kántortanítók pályázhatnak. A pályázati kérvények f. év május 5-ig a lelkészi hivatalhoz adandók be. A próba éneklés és orgonázás május 5-én vasárnap délelőtt istentisztelet után fog megtartatni. Az ezen résztvevők uti költségeit az egyház nem téríti meg. Az elválasztott kántortanító állását f. év július 1-én köteles elfoglalni.

Bihardiószege 1907. április 7.

Veress István
ev. ref. lelkész
isk. széki elnök.

Pályázat.

A felsőszabolcsi ref. egyh. megyébe kebeleztet *vasmegyeri* egyház rendes lelkészi állására. Javadalom: lakás, kerttel; 45 hold föld haszon-

élvezete, díjlevél szerint megállapított párbér terményben és készpénzben fizetve. 4 öl fa. 727 k. 62 fill. kongrua, a stóla. Az egyház IV. osztályu. Az állás a választás megerősítése után azonnal elfoglalandó. A kellőleg felszerelt kérények f. 1907. május 9-ik napján Görömbei Péter espereshez küldendők be, Nagykálló (postahely) Szabolcs m.

Debrecen, 1907. ápr.

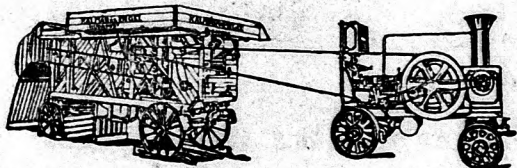
Kiss Áron
püspök.

KALMÁR ÉS ENGEL

MÓTOR- ÉS GÉPGYÁRA

BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 18.

Ajánlja ugy cséplőgépet, mint malomüzemre legegyszerűbb benzínmotorjait, benzínlokomobiljait, valamint szivógázmotorjait, melyek V., Lipót-körut 18. bármikor üzemben megtekinthetők.

Teljes jóállás
Künnö cséplésért! **Egyedül létező újdonság!**

Ezen motorok egyenletes járása és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjáratlanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen! ————— Olcsó árak részletfizetésre

SZABÓ SÁNDOR

képesített építőmester építési irodája és festékgyára
DEBRECEN, Kölcsey-utca 18.

Egyházi és iskolai építkezések tervezete és kivitele félsőbbhatóságilag helybenhagyott vagy a közgazgatás ügyi minta terve alapján.

Tervezetek és költségvetések készítése vagy azok felülbírlása a hely színén is.

Építkezési kölcsönök ajánlása és lebonyolítása

Szabadalmazott gyorsan száradó és szárító vízelszigetelő festék gyár falak, nedves helyek szárazzák tételére, Vihar és időjárásálló homlokzat festékek, zománcmáz, klozetek, fürdőszobák, konyhák falainak vízmentes bevonására. Gyorsan száradó kemény és puha padló festékek mindféle színben.

Teljesített építkezésekről, végzett munkálatokról bizonyítványok és elismerő okiratok.

SZABÓ SÁNDOR
képesített építőmester építési irodája és festékgyára
Debrecen, Kölcsey-utca 18.

Orgona - Harmoniumok.

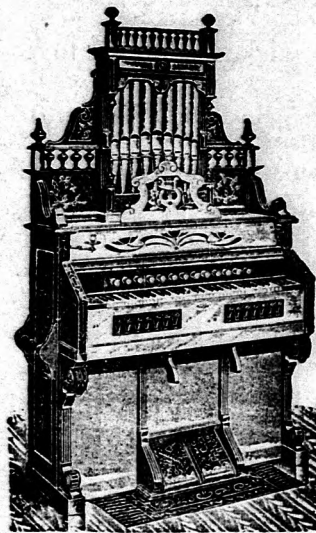
A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányu amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes hurok-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda!

mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) Tárogató; általánosan elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakzerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden egyes hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentve küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvény nél csuznál továbbá meghűléseknel, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanítására. 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 65 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a **Hajdusági pedrót!!** híres mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszaru“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek eredeti árakban szerezhetők be.

Hajdumegyei Népbank mint szövetkezet.

Hetedik évtársulatát 1907. január elsején nyitja meg melybe tagok már most is és az év folyamán bármikor beléphetnek.

Az intézet **tagjainak száma** rövid három évi fenállása alatt 2400-ra emelkedett, a kik **13,000** törzsbetétre több mint **580,000** koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt **1.700,000** korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6%-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján **utólag fizetendő legolcsóbb kamat mellett** folyósít.

Kölcsönöket a negyedik évtársulatra már most adunk.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni.

Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg $\frac{9}{10}$ erejéig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezes jótállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékkal elfogadható értékekre.

Jelentkezések a negyedik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 26. szám, főtözsde épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

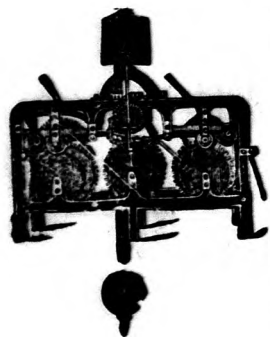
Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

Toronyórák

palota-, varosházi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyösebben eszközli

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.

50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Amerikai Cottage-szivólegrendszerű harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
a legolcsóbban szállít

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körut 15. szám.

Pianók.

Ára 120 kor.-tól
fölfelé.
Részletfizetések
8 kor.-tól fölfelé

Pianinók.

Képes árjegyzék
ingyen és bérmentve.
= 5 évi =
jótállás.

Pedálos-harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkkel, templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Tanerőknek külön százalékos engedmény.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

KÖNYVNYOMDÁJA

(tulajdonos: FARAGÓ GYÖRGY)

ajánlja

modernül berendezett könyvnyomdáját a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe.

Gummi és rézbélyegzők
állandó festékpárnák,
számozógépek,
rézpecsétnyomók és
izléses nyomtatványok
gyorsan, ponosan és olcsón

DEBRECZEN, Simonffy-u. 5. sz. alatt kapható.

az egyház mai terhének a viselésére, mint azt a nép választottai, magok is legjobban tudják.

És most az unitárius egyház, mely jezsuitának, meg Loyolának szereti nevezgetni prot. nagyjainkat, álljon elő és mondja meg, ezt nevezik-e náluk elvek harcának. Óh nem volt prédikálásról szó sem amaz első látogatáskor, hanem szép szavak alatt beadott alkudozásról. 27-én jelentkeztek kitérésre s egyhangulag bevallották, hogy az egyházi adó miatt teszik. Volt amelyik a gyermekét nem vitte, volt, amelyik másnap visszajött s lehozatkozott, volt a melyiknek felesége sirva panaszkodott, hogy nem tud mit tenni, a közönyösöknek meg ugyis mindegy volt, akár hol vannak. Mondhatom, lelkes sereget tudott toborzani a próféta ur. Eszközeihez épen méltó volt az eredmény. Ah! unitarismus, ha te csak ilyen szellemi győzelmekkel dicsekedhetel. Gyengélem azt a tant, mely „prot. művelődés is tudományosság tekintetében és a prot. világ becsülésében“ ilyen formán akar bennünket emelni. Olcsóbban akarja adni az evangliomot? Lefelé licitál? Még hagyján, de ő azzal is beéri, ha mást attól megfoszthat.

Egyszer azonban mégis kísérletet kellett tenni az unitárius elvek erejével is s ez történt az elmúlt Virágvasárnapon. Kellő gondoskodással, hogy valamiképen előre a dologból meg ne tudjunk valamit, hiszen a szabadvizsgálgódás nagy harcait mindig is úgy sutyomban szokták elintézni, megtörtént a szociáldemokrata párt helyiségében a debut. Persze, minden eredmény nélkül. Sőt mind jobban kiviláglik a hiveik kérésére megjelent próféta szárnalmas szerepe, kit bizony ütökártyául használnak itt fel és kinek ha egyszer az adórendezés keresztül megyen, még a nevét is el fogják itten felejtetni, Adórendezés! jöjjön is el a te országod.

De némely állításaira azért reflektálnunk kell mégis. Mivel is érvelt az a világot meggyöző unitarismus, melynek ma már követői egész 61.000 is lelken felül vannak 20 millió nép között? Hát azzal, hogy nem sok különbség van ref. és unit. vallás között. Köszönjük a megtiszteltetést, nem kérünk belőle, mert hát ég és föld közöttünk a különbség. Így nem beszél az őszinte ember s ez különben is csak arra ok, hogy a mi ősi hitünknel megmaradjunk. Aztán, hogy ők jobban becsülik a Krisztust, mint mi csak hogy nem imádják.

No hát azzal a fennen hirdetett elvekkel: olcsóbér s lebecsült Megváltó, bátran mondhatom, hogy nincs talaja az unitarizmusnak az alföldi nép között. Nem is a népnek való, amely az ő Krisztusát, Megváltóját magas frásisokért el nem hagyja. Annyira nem, hogy ha tudta

volna a mézes szavak alatt rejlő Krisztustagadást, lehet hogy nem vette volna türelmesen, mikor szent áhitattal elébe adatott az unit. apostolok szomorú sorsa.

Igazán csodálatos, hogy ilyen érvelések és ilyen viselkedés dacára, a melyet az előbbieken feltüntettem, még mindig van szó „Országos Protestáns Szövetségről“, melyben az unitáriusok is részt vennének. A „Prot. Irodalmi Társaságnál már egyszer fiaskót vallott ez az eszme és valljuk meg, itt első sorban kellett, ha ugyan lelki szabadság örve alatt agyon nem akarjuk magunkat traktáltatni keresztyéni és keresztyénellenes tanokkal vegyesen. Az ifjuság hiven követte ez utmutatást, 1903-ban és közelebb Patakon egyaránt vonakodott együttes congressust tartani az unitáriusokkal. S most társadalmi együttműködésről kezdenek beszélni. Legkevésbé sem elfogultság mondatja velem, én tudom, hogy szektáknak lenniök kell. De együtt működésről ott, ahol homlokegyenest ellentétes álláspontok fejlődtek ki, szó sem lehet. A mi magyar prot. egyházunk történelmi egyház, a melyet egyesülési utópiáknak áldozatul dobni még akkor sem lehetne, ha fenti ellenségeskedés meg nem lenne. Vannak nekünk confessióink, vannak az unitarismus által annyira becsmérelt nagy alakjaink, kikhez holtukban is jobban vonzódik szivünk, mint ellenfeleikhez. De meg elfogadhatjuk-e a lelkiismereti szabadság hirdetőjéül azt, ki nyomorult lefele licitálás felkínálása által akar érvényesülni, ki párber forintokkal véli a lelkeket üdvözíthetni? Amint azon a réven akar concurrenciát csinálni, mert nála az idvesség olcsóbb, hitelet veszítette, egyébtől eltekintve is. Legalább komoly prot. alapon nem áll, az egyedüli érintkezési pontot kirugta a lába alól. Hite képtelenség, rationalismusa botrány, szabadság-szeretete képmutatás. Még egyet.

Nagy lelki örömmel olvastam, e lap márc. 30-iki számában az „Őszinte szót.“ Benne intézkedést kérnek a felekezetek közötti surlódások megszüntetésére, a vallásfelekezetek egymás közti viszonyait helyesen szabályozó törvények javaslatba hozatalára nézve. Autonomikus jogoktól eltekintve, a felekezetek közötti békét szabályozni kell. Amennyiben pedig adózásunk rendezésére államsegély útján alkalom kínálkezik, nem lehet, nem szabad más feladatunknak lenni, mint ezt megvalósítani, elég régen járunk keresztet alatt.

Egyet megjegyzek — amit talán felesleges — távolról sem gondoltam a lelkiismereti szabadság korlátolására, hanem a botránkozgatás, a rend és bekességbontás megszüntetésére.

Thurius.

Falusi levél.

II.

Kedves szerkesztő Uram!

Ha terhére nincsen, ismét felkeresem egy újabb levelemmel. Egyszerű falusi levél, azonban úgy gondolom, hogy a benne foglaltak érdemesek a megszívlelésre, s azok felett való gondolkozásra.

A múlt levelemben szólottam a református pap-ság szomorú helyzetéről, melybe a zsinati törvényekre hozott zaradék juttatja, bezárván utját a 48. évi XX. t.-c. megvalósulásának.

E jelen levelemben elmondom nézetemet és aggodalmamat a tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvény javaslat életbe léptetése után. Nem irigylem helyzetök javulását. Megérdemli ez a sok ideig nyomorban küzdött testület, hogy tagjai a régi elhagyott állapotból kivéssenek, s a társadalom sokat érő tényezőiként tekintessenek. Ezelőtt 25—30 esztendővel még csak álmodni se mertek volna erről a nagy földi boldogságról. De az egyház egyeteme nem gondolhatott arra, hogy milyen nagy s mélyreható változás fog bekövetkezni életében. S ezt a tanítói fizetésnek megélhetést biztosító állapota fogja első sorban előidézni a magyar református egyház szegénységével szemben, amiből önként következik majd az iskolák államosítása. Ma még mint írják, az államosítás lassu tempóban halad, de mi lesz már csak a közel három év lefolyása után! Ugyanis a tervezet szerint három éven belül az iskola fentartó felekezeti tartoznak a tanítók fizetését az államnak tanítók fizetésének megfelelőleg kiegészíteni, amit nézetem szerint egy sem fog tenni. No de ha ez letelik, következik a muszáj. Az állam megadja felét másik fele szakad az egyház nyakába. Mondjuk, hogy öt évig megerőltetéssel kifizeti az egyház. De mi lesz 5, 10, 15 év múlva midőn 1400, 1600, 1700 koronára kell kiegészíteni. Az eddigi 800 koronához ad az állam 400 koronát, s a éveknél megfelelőleg tovább. De hát honnan fogja fedezni a sok szegény egyház a 400 és több koronákat? És ez nemcsak a kicsi egyházakra lesz elviselhetetlen nehéz teher, hanem a nagy 15, 20, 30 s tanítóval bíró egyházakra nézve is.

Nem fogják birni az egyházak e nagy terhet, s igyekezni fognak alóla menekülni, átadván iskoláikat az államnak, amikor aztán sebesebb tempóban indul meg a kényszerű államosítás, s a tősgyökeres magyar református iskolákba a katolikus tanítók beplántálása. És ennek ellent nem állhat sem egyházmegye sem kerület. Hiába mondják ki, hogy amelyik egyház iskoláját feladja, a semmiféle segélyre nem számíthat. Könnyű azt kimondani, hogy iskolánkat minden körülmények közt fenn kell tartanunk. De hát hogy és miből, mert a két nagy tekintélyű testület csak erkölcsi támogatást adhat és ad, amiből az anyagi világban megélni nem lehet.

Én részemről megvallom, magától az állami iskolától nem félek, mert hiszen írni, olvasni, számolni és a többi, — itt is megtanulnának gyermekeink, épen úgy mint a felekezeti iskolában, de félttem a gyermekeknek vallásos nevelését, s félttem az egyháznak ének-ügyét. Mert tessék elhinni, — tapasztalásból mondom, hogy az a kikötés, hogy a tanító református legyen s megfelelő díjért a kántorságot viselje, — édes keveset ér. Az állami tanító urak nagy urak. Azt hiszik

más anyagból vannak gyurva, mint a felekezetiek. Nem szívesen kötik le magukat s vakációjukat, tehát kérnek a kántorságért annyit, hogy meg ne adhassa a szegény egyház. Vagy ha megegyeznek is, ragaszkodnak az utasításhoz, hogy csak tanórán kívül. Olyan is akad, aki azt mondja, hogy igen a kántorságot elfogadtam, tehát énekelek, de arra nem kötelezem magamat, hogy éneket is tanítsak. És ha nem megy templomba? Mi lesz. Semmi! Nincs kivel rendelkezni. Kanonikus óráról tudni nem akarnak, hát még hogy máskor is szolgálnak! Ezt nem teszik. Lehet, hogy akad olyan is aki megteszi, de kétlem. Ilyen viszonyok között mi lesz? Nem a hogy szebbé, dallamosabbá legyen az éneklés, hanem hanyatlani fog, s ha ez a még felekezeti iskolába járt nemzedék kihál, sok helyen tán énekelni sem fognak tudni.

S ahol ezek a elmondott dolgok történnek, ott a nép a papot okozza, s megköveteli hogy a kántori teendőket is végezze és pedig díj nélkül. Jól van, aki tud énekelni a békesség kedvéért még tán magis teszi: De hát aki nem tud, mi lesz ott. Ez az ami fájó érzéssel tölthet el, minden egyházát szerető református embert, s önként gondolkozóvá teszi a felett, mint lehetne ezen segíteni, s a fenyegető veszélyt elhárítani.

Szerintem úgy, amint e téren tekintély Sinka Lajos már régebben hangoztatta: vallástanító kántorságok felállításával. Rossz próféta legyek, de az az idő elfog következni, amikor az intéző köröknek komolyan gondolkodniuk kell, s az ügy napirendről nem lesz levezethető. Ugy de addig is szükségök, élet feltételök a felekezeti tanító nélkül levő egyházaknak a vallás és ének tanítás, gondoskodni kell tehát arról, hogy ezek tanítása, illetve az eredmény, az eddiginél hátrább né álljon. Ez pedig szerintem úgy valószínű meg, hogy a teológusok az 1600 korona leendő fizetés mellett is, úgy képeztessenek, hogy énekelni, éneket vezetni s azt a gyermekeknek megtanítani képesek legyenek, mert e tekintetben a legtöbb állami tanítóval tanítani nem lehet. Addig pedig míg a fentemlített intézmény megszületik, s a teológusok is oda neveltetnek, hogy énekelni s éneket vezetni s tanítani képesek lesznek; mi akiknek községekben az állami iskola sok oldalu nevelő, nemesítő s boldogítani akaró intézménye már meg van, a vallástanítást a legleikismeretesebben végezzük, ne tartsuk nehéz tehernek, s ha a szükség úgy hozza magával még az énektanítás s vezetéstől se riadjunk vissza, feltéve, hogy értünk hozzá.

Nagykoles 1907 ápril. 6.

Tóth Dániel,
lelkész.

KÖZÉLETÜNK.

Konvent.

Az 1907. ápril hó 9—13. napjain Budapesten tartott református egyetemes konventnek a második budapesti országos református zsinat-alkotta kilenc törvénycikk végrehajtása tárgyában kelt jegyzőkönyvi számai.

89. Olvastatott az egyetemes konvent egyházalkot-

mányi albizottságának az I. törvénycikk végrehajtása tárgyában tett javaslata.

Az egyetemes konvent az I. törvénycikk 75. §. 1) pontjában létesített *ügyészi állásra* az őszi gyűlésen megválasztandó ügyészt a törvény szerint megillető vádhatóság mellett, az egyetemes konventnek előforduló eseményekben adandó megbízás alapján a hatóságok előtti képviselőre, valamint jogi véleményadásra is kiterjedő hatáskörrel felruházza s az ügyész megválasztásáig felmerülő teendők iránti intézkedéssel az elnökséget megbizzza.

90. Olvastatott az *egyházalkotmányi* albizottságnak a VIII. törvénycikk végrehajtása tárgyában tett javaslata.

Az egyetemes konvent az amerikai egyesült államokban levő magyar református hívek és egyházközségek gondozásával s erre vonatkozólag a szükséges szabályrendelet elkészítésével és bemutatásával az 1905. évi novemberi konvent 23. számú határozatához képest az elnökséget — a Romániában levő magyar református hívek és egyházközségek gondozásával pedig az erdélyi egyházkerület megbizzza.

91. Olvastatott az *egyházalkotmányi* albizottságnak a IX. törvénycikk végrehajtása tárgyában tett javaslata.

Az egyetemes konvent megbizzza az elnökséget, hogy a törvény végrehajtása körül felmerülő kérdésekre nézve a m. kir. miniszterelnök ural megfelelő megállapodásokat létesítsen s azokat végleges elfogadás végett esetről-esetre az egyetemes konventnek terjessze be.

92. Olvastatott az egyetemes konvent zsinat-előkészítő *adóügyi albizottságnak* f. hó 8-án tartott üléséből elnöki felhívásra a második budapesti országos református zsinat-alkotta III. törvénycikk végrehajtása tárgyában kelt következő jelentése:

„Főtiszteletű és méltóságos Egyetemes Konvent!

Az egyházi adóról szóló 1904. III. t.-cz. végrehajtása tárgyában a következő határozati javaslatokat van szerencsénk tisztelettel beterjeszteni.

1. Hivja fel az egyetemes konvent az egyházkerületeket, hogy a III. t.-c. 4. §-ában elrendelt vagyonteltárt a törvény életbeléptetése, illetőleg kihirdetése után minden egyházközség presbyteriuma azonnal vegye munkába s azt úgy és oly módon állítsa össze, a mint azt a hivatkozott §. 1—3. pontjai megkövetelik.

2. Felhivandók az egyházkerületek, hogy utasítsák az egyházközségeket, hogy ezek a törvény életbeléptetésétől kezdve évi számadásaikat *mindenütt polgári év* szerint vezessék. (III. t.-c. 6. §.)

3. Az egyházkerületek utján figyelmeztetendők az egyházközségek, hogy a 8. §. 3-ik kikezdése szerint egyházi adó husz éven alóli egyháztagokra sem saját személyök, sem azon családfő terhére, a kinek családjához tartoznak, ki nem vethető, kivévén, ha önállóak és külön vagyonok van és a gyülekezetben vagyon utáni adó van életbe léptatve, vagy pedig házasságban élnek; az ugyanezen §. 4-ik kikezdése szerint pedig: az ezzel ellenkező gyakorlat e törvény kihirdetésétől és életbeléptetésétől számított két év alatt mindenütt megszüntetendő.

4. A 12—15. §§-okra vonatkozólag, a melyekben az egyháztagok egyházi adó terhének könnyítésére létesítendő egyetemes adóalapról, az adóteher könnyítése érdekében ez adóalapról segélyt igénylő egyházközsé-

gek adókulcsáról, a segélyt kérő egyházközségek kérvényeinek miként leendő felszereléséről s az egyetemes adóalap kezelésének, valamint a segély megállapításának és kiutalványozásának módjáról van szó, — mondja ki az egyetemes konvent, hogy:

a) az egyházi adóteher csökkentésére szolgáló segélyezést 1908. januárius hó 1-ével életbelépteti, illetőleg már az 1907. évben az 1904. III. t.-c. életbeléptetésével megnyitja az e nemű segélyezésekért való kérvényezhetést. Az 1907-ik évi állami költségvetésbe már felvett 1 millió és az 1908-ik évi költségvetésbe kilátásba helyezett 2 millió ugyanily című segélynek a ref. egyetemes egyházra eső és az állami pénztárból kiutalványozandó hányadának az egyetemes adóalapra eső 70%-a a Magyar Földhitelintézetnél egy az egyházi adóteher csökkentésére szolgáló egyetemes alap címén nyitandó folyó-számlán fog kezeltetni és a folyószámla kivonatok az adóügyi végrehajtó bizottság előadója által fognak felülvizsgáltatni.

b) azoknak az egyházközségeknek, a melyek az egyházi adó csökkentésére szolgáló segélyt igénybe venni kívánják az 1904. évi III. t.-c. rendelkezésének megfelelőleg be kell terjeszteniök a kérvény beadási évét megelőző öt évnek egyházmegyeileg megvizsgált és jóváhagyott zárszámadásait az esperes által hitelesített másolatban.

Az 1907. év folyamán benyújtandó kérvények mellékletét az 1902., 1903., 1904., 1904. és 1906. évek fent közölt számadásai fogják képezni, míg a későbbi kérvényekhez a megfelelő megelőző 5 évnek zárszámadásai lesznek csatolandók.

A hol a jelzett évek zárszámadásaiból esetleg kimaradtak volna azok az állandó terhet képező kiadások, — mint a minők a lelkész és tanító javadalmazása, a részükre adott földek jövedelme, természetbeli szolgáltatások értéke, tandíjak, termények stb. — ott a zárszámadások az ezeket feltüntető s a presbyterium által ülésben hitelesített, az egyházmegyei számvetéség által felülvizsgált és az esperes aláírásával is igazolt pótszámadásokkal egészítendőek ki.

c) Az adócsökkentési segélyt igénybe venni kívánó egyházközségek utasítatnak, hogy egy az egyetemes konvent által e célra készítendő s nekik a püspöki, illetőleg esperesi hivatalok utján megküldendő rovatos iven mutassák ki 1-ször névszerinti felsorolással az egyházközségi egyházi adófizetőket s ezek egyházi adóját (a termények, szolgálmányok stb. pénzértékre való átszámítással) azoknak az egyházi adókönyveknek az alapján, a melyek szerint a gondnokok az egyházi adókat az 1906-ik, illetőleg a kérvényezést közvetlenül megelőző évben beszédtek, illetve a melyekbe a presbyterium által szabályszerűen megállapított egyházi adókirovások az egyes adófizetőkre nézve beirattak; 2-szor el kell készíteni minden ilyen egyházközségben a III. t.-cikk 13. §-ában foglalt adókulcs alkalmazása mellett az új egyházi adókirovást, az ugyancsak a kérvényezés évét megelőző évben volt egyházi adót fizetők névszerinti és a reájuk az új adókulcs szerint eső adó feltüntetésével.

Az 1907. évben kérvényező az 1906. évben volt adóalanyokat és ezek adóját tüntetik ki.

Azoknak az egyházközségeknek azonban, a melyek a 13. §. 2-ik bekezdésében levő vagylagosság szerint kívánják az adó csökkentési segélyt igénybe venni, a régi és a normál adókulcson kívül még be kell terjeszteniök az általuk életbeléptetni szándékolt új adókulcsot is. Ezek csak akkor folyamadhatnak, amikor

már az egyházmegye adókulcsukat s az ennek alapján készített részletes, névszerinti számításait jóváhagyta. Kötelességük lesz tehát életbeléptetni szándékolt adókulcsokat egyénekenkénti alkalmazásban kidolgozni s azt az egyházmegyei jóváhagyásra felterjeszteni és ugy csatolni kérvényünkhöz.

A fent jelzett kimutatások két-két eredeti példányban lesznek kiállítandók, a melyek közül az egyik az illetékes egyházmegyei levéltárban lesz megőrzendő.

d) A segélyt igénybe venni akaró egyházközségek továbbá tartoznak a kérvény beadási évére (az 1907-ben folyamadók az 1907. évi) vonatkozó költségvetéseiket megerősített és hitelesített alakban mellékelni kérvényünkhöz, valamint az egyházi tisztviselők díjleveleit (minden tételükben pénzértékre is átszámítva) megerősített és hitelesített alakban.

e) A lelkeszi és tanítói díjlevelekben, vagy általában az egyházi adóban szereplő mindennemű terménybeli és munkabeli szolgáltatások pénzértékre leendő átszámításának módozataira nézve adandó egyöntetű eljárás elkészítésével, valamint a nyomtatványok rovatainak megállapításával az egyetemes adóügyi bizottság bizatik meg, azzal az utasítással, hogy a termény- és munkaszolgáltatások pénzértékének megállapításánál azokat a zónák szerint feltüntetett értékeléseket vegye alapul, a melyeket a legutolsó 5 évre nézve az országos statisztikai hivatal, illetőleg a m. kir. földművelésügyi miniszterium kimutatott.

A lelkeszi és a tanítói fizetések kiegészítésénél történt állami értékelések változtatás alá nem eshetnek.

f) Az egyetemes adóalap kezelésére, a segélykérvények elbírálására, a segélyezés összegére nézve javaslatra egy adóalap-végrehajtó-bizottság alakittatik és pedig akként, hogy e végrehajtó-bizottságba minden egyházkerület két-két rendes és 1—1 póttagot választ. Elnököt a saját kebeléből e bizottság maga választja, valamint előadóját, ez utóbbit azonban választhatja akár a saját kebeléből, akár rajta kívül álló egyének közül is.

g) Az egyházkerületek felhivandók, hogy már legközelebbi közgyűléseiken válasszák meg e végrehajtóbizottság tagjait; a választások eredményét azonnal jelentsék be a konventi elnökségnek, a mely azután az egyházi törvény életbeléptetése után a lehető legrövidebb idő alatt hívja össze e bizottságot alakulásra.

Atmenetileg a konventi adóügyi bizottság nyomassa ki mar előre a kérvényezéshez szükséges nyomtatványokat a megfelelő utasításokkal és a beváltási árak megállapításával.

h) A beadandó kérvényeket a hozzájuk mellékelte kimutatásokkal és számításokkal együtt, egy egyházmegyenként alakított három tagból álló kiküldöttség vizsgálja meg, a mely a konvent által kiküldött elnökökön kívül egy-egy egyházkerületi és egyházmegyei kiküldöttestől áll.

Ez a küldöttség az egyházmegyék területén alkalmas helyen tárgyalja az illető egyházmegyéből beadott s felszerelt kérvényeket, szükség esetén oda behívja a lelkeszeket a gondnokokkal s esetleg két-két presbyterrel. Ez a kiküldöttség aztán átvizsgálja, szükség esetén helyesbiti, igazolja a kimutatásokat és ajánlattal terjeszti fel a kérvényeket a végrehajtó bizottsághoz, a mely esetleg még végleges javaslattétel előtt szakembert is küldhetne ki az előtte talán nem egészen elfogadható adatok megvizsgálására.

A végrehajtó bizottság segélyezési javaslatai fölött az egyetemes konvent határoz és a segélyösszegnek csak a konvent döntése után folyósíthatnak.

i) Az előző pontban említett kiküldöttség tagjainak megfelelő számban leendő megválasztására felhivandók lesznek az egyházkerületek és egyházmegyék s maga az egyetemes konvent is felkérletik, hogy egyházmegyenkénti egy-egy megbízottját majd jelölje ki.

k) A kiküldöttség költségeit az egyetemes adóalap viseli a végrehajtó bizottság által megállapítandó uti- és napdijszabályzat szerint.

Budapest, 1907. április 8-án tartott bizottsági ülése.

gr. Tisza István,
elnök.

Kenessey Béla,
előadó.

Egyetemes konventünk a bizottság javaslatait egész terjedelmökben változatlanul magáévá teszi s egyetemes konventi határozat erejére emeli.

93. Olvastatott a közalap végrehajtó bizottságának a második budapesti országos református zsinat alkotta IV. törvénycikk végrehajtása tárgyában, elnöki felhívásra f. hó 8-án kelt következő jelentése:

„A magyarországi ref. egyházi közalapról szóló IV. t.-c. 3. §-a értelmében készítse el s kérje fel a Magyar Földhitelintézetet, hogy az 1908. januárius hó 1-től már a közalap folyó számlájára befolyó összegeknek csak 20%-át tőkésítse az eddigi 25% helyett; a közalap által nyújtandó különböző című segélyek százalékos beosztására nézve szintén tegyen javaslatot a jövő évi konventnek;

2. az egyházkerületeket felhívja, hogy az egyházközségek már az 1908-ik évre készítenő költségvetéseikbe vegyék fel a III. t.-c. 1. §-a a), illetőleg 4. §-ának g) pontja értelmében a IV. t.-c. 5. §-ában megállapított lélekszám utáni s fejenkénti 8 (nyolcz) fillért;

3. utasítja az egyházkerületeket, hogy az ezen t.-c. 5. §-ában megállapított 8 filléres közalapadónak lélekszám szerinti kiadását szigoruan ellenőrizzék és jóváhagyásuk után terjeszszék fel azt egyházmegyenként összefoglalt kimutatásban a közalap végrehajtó bizottságához, mint az egyetemes konventnek ez ügyben ellenőrző közegéhez;

4. végül a közalap-végrehajtó bizottságot utasítja, hogy az 1893. évi márc. 14. s következő napjain tartott egyetemes konventi ülésen jóváhagyott „Kezelési szabályok“-at az 1904. IV. t.-cikk rendelkezéseinek megfelelően dolgozza át s a közalap kezeléséhez eddig használt nyomtatványokon a szükséges módosításokat tegye meg. A módosított nyomtatványokat még a folyó 1907. év folyamán küldje meg az egyházmegyei közalap-kezelő hivatalokhoz, az átdolgozandó kezelési szabályokat pedig a legközelebbi konventi ülésnek mutassa be.

Kelt Budapest, 1907. ápril 8-án tartott ülése.

Dókus Ernő,
a bizottság elnöke.

Kenessey Béla,
a bizottság jegyzője.

Egyetemes konventünk a végrehajtó bizottság javaslatait egész terjedelmökben változatlanul magáévá teszi s egyetemes konventi határozat erejére emeli.

94. Olvastatott az egyetemes konvent zsinatelőkesztő lelkészválasztási albizottságának f. hó 10-én tartott ülése, elnöki felhívásra a második budapesti országos református zsinatalkotta II. t.-cikk végrehajtása tárgyában kelt következő jelentése:

„Főtiszteletű és méltóságos Egyetemes Konvent!

A főtiszteletű és méltóságú egyetemes konventi elnökség folyó évi február hó 22-én 56—1907. szám alatt Baksay Sándor püspökhöz, mint az egyetemes konvent zs nat-elkészítő lelkészválasztási albizottsága elnökéhez intézett leiratában megbizta nevezett konventi szakbizottságot, hogy a mennyiben a második budapesti országos zsinatunk-alkotta II. törvénycikk végrehajtása egyes szakaszoknál az egyetemes konventre tartoznék, az ezen végrehajtás rendén fölmerülhető egyetemes konventi teendőket készítse elő s ide vonatkozó véleményes jelentését terjessze az ápril hó 9-én megnyíló egyetemes konventi ülés elébe.

Nevezett konventi szakbizottság e megbízás értelmében folyó hó 10-én tartott ülésében II. törvénycikkünket az érintett szempontból átvizsgálván, tiszteletteljesen jelenti a főtiszteletű és méltóságos egyetemes konventnek, hogy e törvénycikk végrehajtása és életbeléptetése teljesen az egyházkerületek jogkörébe tartozik, a melyet pedig az elnöki leirat — a dolog természetéből folyólag — nem kíván érinteni s így ennél a törvénycikknél egyetemes konventünknek semmi teendője sincsen.

Jelentésünk tudomásél vételét kérvén, kiváló tisztelettel vagyunk az egyetemes konvent zsinat-előkészítő lelkészválasztási albizottságának Budapesten, 1907. ápril hó 10-én tartott üléséből a főtiszteletű és méltóságos egyetemes konvent.

alázatos szolgálai.

Baksay Sándor,
albizottsági elnök.

Sass Béla, s. k.,
albizottsági előadó.

Egyetemes konventünk az albizottság jelentését tudomásul veszi, önként értetődően hogy a II. (lelkész választási) törvénycikk *életbeléptének határideje is a folyó (1907.) év augusztus havának elseje.*

95. A zsinat-előkészítő *egyház-törvénykezési* albizottság jelentése az V. t.-c. életbeléptetése körüli egyetemes konventi teendőkről.

„A bizottság jelenti, hogy az életbeléptetés tekintetében két irányu intézkedésre van szükség, nevezetesen:

1. az átmeneti intézkedések megállapítására;
2. a törvénycikk 141. §-a értelmében az egész egyházra kiterjedő ügyviteli szabályok és írásminták megállapítására.

A törvénykezési albizottság javasolja:

„Ad 1. A törvény életbeléptetésének napjától kezdve a folyamatban levő bírósági ügyek az új törvény értelmében és ennek alkalmazása mellett folytattassanak és fejeztessenek be.

Ad 2. Bizassék meg meg a törvénykezési albizottság, hogy az ügyviteli szabályokat és az írás mintákat szerkessze meg és felkérjék az elnökség, hogy azokat észrevételezés végett az egyházkerületeknek küldje meg és azokkal együtt végleges megállapítás céljából a legközelebbi egyetemes konventnek mutassa be.

Budapest, 1907 április 11.

Antal Gábor,
elnök.

Dr. Nagy Dezső,
előadó.

Egyetemes konventünk az albizottság javaslatait változatlanul elfogadja és határozati erőre emeli.

96. Egyetemes tanügyi bizottság javasolja VI. t.-c. végrehajtása ügyében:

„1. Hivja fel egyetemes konvent az egyházkerületeket, hogy az általok vagy rendelkezésük útján készítenő és a konvent elé terjesztendő szabályrendeleteket s illetőleg szabályrendeleti javaslatokat mielőbb készítsék, illetőleg készítsék el és terjesszék fel.

2. A 120. §. értelmében a maga segédközegét, az egyetemes tanügyi bizottságot alakítsa meg.

3. A 30, 75, 78; és 110. §§.-ok értelmében utasítsa saját közegét az egyházkerületek munkálatai alapján alkotandó szabályzatok előkészítésére.

4. A 113. §. értelmében szorgalmazza a theol. akadémiák javára tervezett nyugdíjazási és segélyezés alap létesítését.

5. A 117. §. értelmében készítse elő — ugyancsak szakközegé által — a főiskolák szervezeti elveinek tanulmányi rendszerének és a theol. akadémiákra nézve azok vizsgálati rendszerének is egybeállítását.

6. A 120. §. 4. pontja alapján gondoskodjék — ugyancsak szakközegé által — az állami (polgári, katonai) és az államilag jogositott, nyilvános jellegű, nem ref. vallásu tanintézetek ref. vallásu tanulóinak vallás-erkölsi nevelésére nézve a törvényes következményeknek megfelelő felügyeletről.

Egyetemes konvent az egyetemes tanügyi bizottság javaslatait elfogadja.

Egy esperesi Körlevélből.

26 éve annak, hogy mint Irinybe elváltott lelkész a n.-károlyi e. megyébe költöztem. Akkor szeretet, barátság fűzte egybe a lelkészeket, most, 26 év múlva, attól kell tartanunk, hogy a lelkészek közt ki-tört vizsály s gyűlölet miatt az e. megye hajója lángborulva evez be az esperesi lemondás kikötőjébe.

Kietlennek szomorunak találja a helyzetet lemondó esperes Ur 137 sz. Körlevele is, melynek az esperes választásra vonatkozó részét, hü másolatban, megszívlelés végett is közleni jónak látom.

„Egyházmegyei gondnokunk értesítése folytán közlöm, hogy az esperesi hivatalra hozzá beérkezett s szabályszerűen kiállított 37 szavazat ápril hó 4-én felbontatván Berey József 19, Havas Gyula 15, Kincses István 3 szavazatot kapott s így Berey József abszolút többséggel esperessé választatott. — Nem küldött szavazatot Gencs.”

Ezen közleménnyel ellentétben azt az értesítést olvasom a Debr. Prot. Lap apr. 6-iki számában, mintha az esperesi hivatalra beadott 37 szavazat közül sem nyert volna senki általános többséget s így tehát arra is újra kellene szavazni. Ezzel szemben kijelentem, hogy ez a számítás téves, mert a beérkezett 37 szavazatból 19 szavazat a másik két jelölt által nyert 18 szavazattal szemben így is általános többség, ha pedig a beadni elmulasztott 1 szavazat miatt második szavazat is rendeltetnek, ezzel a mulasztó egyház csekély pénzbírsága mellett az egész egyházmegye kétszeresen sújtatnék, mert föltéve — ami valószínűtlen — hogy a 3-ik jelöltre adott 3 szavazat és e most be nem adott 1 szavazat is, mind a 15 szavazathoz adatnék, akkor éppen nem lenne egyiknek sem abszolút többsége s „quid tunc?!”

„Ugyanazért nagyon kérem mindazokat, a kiket illet, hogyha eddig szerettek, ne keserítsék meg nyugalomra vonulásomat azzal, hogy egyházmegyénkben ki-tűzzék a pártoskodás zászlóját épen e nehéz időkben, midőn ez összetartásra oly nagy szükségünk van.“

Berey körül jobbára ez éltebb lelkészek, Havas körül jobbára az ifjabb lelkészek csoportosultak.

A Berey pártiak, mivel az ifjabb lelkészek között sincs kiemelkedő alak, rendkívüli nagyság, hagyományhoz és szokáshoz híven az életkorra idősebb, szolgálatra nézve régibb s tisztí rangban ha szabad így szólanom — mindjárt az esperes után következő lelkésznek óhajtják nyújtani az elismerés koszoruját, az erk. jutalmat, biztosítani akarván ez által e megyénkben az erk. jogrendi épségben fentmaradását is, épen a nyomunkban következő ifjabb lelkészek számára.

Igy fogta ezt fel nyugalomba vonuló esperesünk is s a körülmények folytán Berey nyilvánosan utódjának ajánlotta s hiszem is, hogy a k. jánosi egyház e szerint Bereyre is szavazott.

A Havas pártiak a tisztviselői kar átugratásával óhajtják jelöltjüket az esperesi székbe juttatni.

En a tapasztaltakból azt a következtetést vonom le, hogy ha egyházi tisztviselő választási törvényeinket oda nem módosítjuk, hogy a választás csak 3 évre szorjon, a honnan fokozatosan 10 évre emelkedett, ha a tiszteletdíjakat, irodai szerény költségen kívül nem töröljük, sőt emelni fogjuk: egyházi tisztviselőink választásánál éppen olyan megbotránkoztató dolgoknak leszünk tanúi, mint akár a politikai képviselő választásánál.

Ettől Isten óvja egyházunkat!

Veress Imre,
ref. lelkész.

* * *

Correctió a „rectificatiohoz“ A nagykarolyi egyházmegyében ugy a Nagytiszteletű Segesváry József, mint előde néh. Szilágyi Lajos esperessége alatt, tehát több mint negyven éven át, nem a beadott szavazatok hanem az összes egyházak szavazatainak általános többségével választottak az egyházmegye tisztviselői. Ez a csaknem félszázados, de lehet még idősebb gyakorlat lebegett szemem előtt, mikor a szavazás bontás eredményéről tudósításhoz beküldöttem. Hogy a most tudunkon kívül inaugurált újrendszer a kényszerűség színét viseli magán, arról igazán nem tehetek. A tevédségre részéről tehát teljesen ki van zárva s a tudósításomban irottakat továbbra is fenntartom. Eny nyit kívántam reputációm érdekében kinyilvánítani.

Ddmahida, 1907. ápril. 16.

Szabó Lajos
ref. lelkész.

KÜLFÖLD.

A francia szétválasztási törvény.

A francia szétválasztási törvény jelentős lapot fog képezni mindenha az egyháztörténelemben nem csak a vallás iránti indifferens volta miatt, hanem azon okból

is, mivel Franciországnak a végzet vezető szerepet adott az elvek és az eszmék birodalmában. Ez a törvény sem fog csupán Franciaországban izoláltan maradni, hanem be fog hatolni lassanként a többi kultur államokba, hogy behatolt a polgári házasság intézménye. Mily érdekes, hogy a szétválasztási törekvés épen két egymással homlokegyenest ellenkező jellegű országban a klerikális Spanyolországban és a protestáns Svájcban jut leginkább kifejezésre. Amott az ultramontanizmus tultengése emitt a sokszor tulságba vitt liberális kezdi megérlelni a szétválasztás eszméjét. Egyelőre sem Spanyolországban, sem Svájc egyes kantonjaiban (Bázel Neuchatel) nem lehet keresztül vinni a separatiót, de mindenesetre az idő meg fogja azt hozni.

Megvallom, hogy szerettem volna az egyes egyházi lapokban már eddig is olvasni a francia szétválasztási törvény részletes ismertetését már azon okból is, hogy a klerikalizmus legújabb hadjáratával, egyáltalán nem tisztességesnek mondható haremódorával megismerkedhessünk. Nagyon kár azonban, hogy ilyen részletes ismertetést eddig sehol sem találtunk, mert azt az ismertetést, a melyet a napilapok hoztak, teljesen klerikalizmus izü. Sőt az igazság iránt való érzékének szomorú eltompulását jelzi nálunk azon körülmény, hogy a világi sajtó a szétválasztás körül folyt harcából épen azokat a mozzanatokat nem említette fel olvasói előtt, a melyek a legjobban bevilágítottak volna a klerikalizmus boszorkányi konyhájába.

Megkísértem e becses lap olvasói előtt röviden vázolni a szétválasztási törvényt s a körülötte keletkező küzdelmet, továbbá a francia protestánsok helyzetét, a separatióval szemben.

A separatió eszméje már évekkel ezelőtt állott elő, fegyver akart ez lenni főképpen a köztársaságellenes nationalisták ellen. Bár a francia köztársaság mindig ügyesen tudott védekezni a nemzetközi klerikalizmus ellen, mégis arra a megállapodásra jutott, hogy ezt a veszedelmes irányzatot csak akkor lehet teljesen ártalmatlanná tenni, ha egyfelől megvonják tőle a segélyt, másfelől az egyházak működését szigorú, állami törvények által korlátozzák. A separatió történetében nagy szerepe jutott az 1904. évnek, mert tulajdonképpen ekkor kezdett mindjobban bizonyosabbá válni, hogy a szétválasztás meg lesz.

Az első erősebb lökést a szétválasztáshoz a dijoni és a lavalai püspökök kineveztetése adta. A concordátum értelmében a köztársasági elnök Geayt és Le Nordez kinevezte püspökké, azonban a pápa azon ok miatt, mert őket túl liberálisoknak sőt a separatió barátainak tartotta, nem erősítette meg őket, sőt felhívta mindkettőt püspöki méltóságuk letételére. A mennyiben a pápának ez az eljárása a konkordátum megsértése volt, a kormány azonnal tiltakozott ellene és az összeköttetés, a mely már az előtt és meglehetősen feszült volt a köztársaság és a vatikán között, június 30-án a francia követ visszahívásával teljesen megszűnt. Sokáig azt hitte mindenki, hogy a két püspök, támogatva a kormány által, ellenáll Róma minden fenyegetésének sőt némelyek már gallikán nemzeti egyházzal álmodoztak. Hiu csalódás! Mind a két püspök megtette a Conossába vezető utat; elmentek Rómába s ott alázatosan meghódoltak a pápának s lemondtak a francia püspökségről. A pápa azonnal kinevezte őket püspökökké „in partibus“ Geay évi 8000 frankot kap s déli Franciaország valamelyik városában kell tartózkodnia. La Nor-

dez Canonicus a lateráni templomban évi 10 ezer frank jövedelemmel.

Ezen eset lezajlása után a kultuszminiszter Combes úgy nyilatkozott, hogy a separatió elkerülhetetlen. Majd Auxerrében (Jonne) a többek között a következőket mondotta: „Az 1870-iki köztársaság Franciaországot a monarchia utolsó formájától megszabadította; a mai minisztérium azt követeli, hogy a modern köztársaság a vallási hatalommal szemben minden függéstől ment legyen.“ Ez év okt. 29-én Combes a képviselőház elé terjesztett egy tervet, a melylyel szerinte a kedélyeket le lehet csillapítani. A javaslat főbb dispositiói ezek voltak: az egyházi épületek, székesegyházak, templomok, zsinagógák stb. két évig minden díj nélkül a vallási társulatok birtokában hagyatnak; ezen idő elteltével 10 évre vagy rövidebb időre pénzért bérelhetők. (Art. 2. és 5.) A különböző felekezetű lelkészek, kik most alkalmazva vannak, a következő nyugdíjat kapják: az érsekek, püspökök és főrabik 1200 frankot; katolikus és evangélikus lelkészek, a kik 60 évnél idősebbek s 29 évi szolgálati idejük van: 900 frankot, az ötven évesek 750 frankot, a negyven éven alóliak négy éven át 400 frankot (Art. 4.) Semmiféle idegen nem teljesíthet lelkészi szolgálatot. A társulatok, a melyeket valamely kultusz hívei alakítanak, semmi esetre sem terjeszkedhetnek túl egy megye határán (Art. 8.)

Ez a javaslat nem csak a katolikus, hanem a protestáns világban is megdöbbenést keltett. Jogosan jegyezte meg Lafour lelkész („Vie nouvelle“ nov. 12.). Ez az új „Constitution civile du clergé“, melyet Combes az egyház és állam szétválasztásának nevezete alatt ad, a legrosszabb megoldása az egyház politikai válságnak. Doumergue a következő szavakban foglalta össze Combes tervét: 1. A kultusz igazgatóság fentartatik 2. Az egyházak szervezkedése meg van tiltva.

Az összes protestánsok reünója (orthodox és liberális reformátusok, lutheránusok, methodisták, baptisták, szabad egyházak) részletesen foglalkozott Combes javaslatával s egy küldöttséget menesztett a parlamenti bizottsághoz dec. 21-én. A küldöttség kívánságát a következő pontokban foglalta össze: 1. A kultusz teljes szabadsága 2. Jog az egyházaknak arra nézve, hogy javaikat megtartsák s kegyes alapítványokat fogadjanak el. 3. Jog, hogy a protestánsok egyesülete központi pénztárt állítson fel. 4. A mi az egyházi épületek (templom, lelkészlakok, fakultások és semmináriumok) tulajdonát illeti, tisztelet a szerzett jogok iránt. 5. Jog, hogy a lelkészek és a theologiai professorok a koruknak es a szolgálatuknak megfelelő nyugdíjat egész életükben megtarthassák.

Majd a lutheránusok küldöttsége külön is felkereste Combest. Ez az audienca azonban egyáltalában nem felelt meg a reményeknek. Sok ugyan az itt folytatott beszélgetésből nem jutott nyilvánosságra, mert Combes nem engedte azt közzétenni. Annyi azonban kiszivárgott, hogy Combes odanyilatkozott, miszerint a protestánsoknak épen nincsen okuk panaszkodni, mivel jobb elbánásban részesülnek, mint a katolikusok, meg aztán elvégre tanuljanak meg ők is szenvedni a köztársaságért. Combes bukása után (1905. január) helyébe a mérsékelt Rouvier lépett, a ki a kamarában megígérte, hogy a szétválasztást liberális értelemben viszi keresztül.

A klerikálisok természetesen semmit sem akartak hallani a szétválasztásról s azzal fenyegetőztek, hogy ha Francizország megszünteti a Concordátumot, a pápa elveszi tőle a keleten lévő katolikusok feletti protek-

torátust. Tényleg azonban a francia protektorátus keleten főleg a francia nemzetiségűekre szorítkozik, bár időről-időre néhány olasz szerzetest is vesz oltalmába. A klerikálisok és a nationalisták úgy vélekedtek, hogy az országnak és a kormánynak meg kellene értenie, miszerint valóságos salto mortale volna Franciaországot oly veszedelmes kalandba bele vinni, mint a szétválasztás, épen úgy lehetetlen, mint a kör négy-szögítése.

Maguk a protestánsok is rendkívül nagy aggodalommal néztek a separatió megvalósulása felé nem annyira elvi, mint anyagi okokból. Az évi 1 és fél millió állami dotáció, a lelkészek állami fizetése az elválasztás után el marad, a mi rendkívül súlyos helyzetet teremt a különben nagy anyagi gondokkal küzdő francia protestánsoknak. Ehhez járult még hogy az 1904. decemberi határozattal a temetés megszűnt az egyház kizárólagos monopoliuma lenni. Ez által fontos bevételi forrást veszítettek el. Így például a párisi egyháznak a temetésekben nagy bevétele volt.

Az anyagi gondoknál még súlyosabban nehezedett a francia protestánsokra a belső meghasonlás. A liberálisok és az orthodoxok közötti harc annyira kiélestedt, miszerint Doumergue theologiai tanár (Montauban) minden szónoki művészetének igénybevételével az elszakadást az az a liberálisok és orthodoxok testvéries békés szétvállását követelte, a mennyiben ezen két irányzatnak nincsen semmi dogmatikai alapja, ki lett hát adva a jelszó: unio vagy szétválás. „Minő gyálázat és minő fájdalom“ írja a mérsékelt orthodoxokhoz tartozó Nyegaard lelkész (Nanci) a „Christianisme au XX. siècle“-ben. 1904. szept. 1-én — „ha kivivott szabadságunkat arra használjuk fel, hogy két ellenséges pártra szakadjunk, a melyek közül aztán kényszerítve lesznek választani azon francia protestánsok is, akik eddig egészen távol állottak a mi testvérgyilkos harcainktól. Mennyi egyenetlenség családainkban! Minő megbotránkozás az ifju nemzedékre, a melyre az indifferentismus leselkedik. Minő diadal közös ellenségeink a klerikálisok és atheisták számára! Megbotránkozás — mondom — a szó nem elég erős. Ha az ember ama perekre gondol, a melyek több egyházban a két ellentétes párt között keletkeznek az egyházi épületek és alapítványok miatt, igazán elszomorodik. A mi most Skócia egyesült szabad egyházában történik, igazán intésül szolgálhatna nekünk.

Ha kényszeritenek bennünket a liberálisoktól való elválásra, ezt 32 évvel ezelőtt kellett volna tenni (cíezés az 1872-iki hires párisi zsinatra) s aztán büszkén lemondani a másfél millió évi állami segélyről. De a budget megszüntetését bevárni, hogy csak akkor emlékeztünk arra, miszerint, ha lelkiismeret beszél, annak engedelmeskedni kell, ez a hugonotta lelkiismeret tönk-rejtését jelentené. Egykoron ezt a lelkiismeretet sem a vagyon elkobzásával, sem gályarabsággal, sem máglyákkal nem lehetett megvásárolni . . . Doumergue erre azzal válaszolt, hogy az unio csak egy közös dogmatikai hitvallás alapján létesülhet.

(Folyt. köv.)

Veress István.

KÜLÖNFÉLÉK.

A püspöktől.

A nagytiszteletű Esperes uraknak.

Elnök társam ő méltóságával történt közös megállapodásunk folytán ez évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünket debreceni főiskolánk dísztermébe május hó 18-án reggel 9 órára ezenel összehívom.

A gyűlési tárgyakat időszerint még nem jelezhetem, annak idején a kinyomtatott tárgysorozat rendelkezésre fog állani.

Fontos tárgyakat szolgáltatnak: az egyházkerületi tanügyi, népiskolai tanügyi, egyházkerületi pénzügyi, főisk. igazgatótanácsai, az új törvények életbeléptetését előkészítő bizottsági gyűlések az egyetemes konvettől gyűlés elé utalt dolgok, az egyházmegyékből felterjesztendő közgyűlési és bírósági ügyek.

E nagy vonásokban jelzett sorozatból ítélve is látható, hogy anyaga közgyűlésünknek bőven leend; épen azért tisztelettel kérem a Nagytiszteletű Esperes urakat, hogy egyházmegyéik részéről úgy a közgyűlési, mint a bírósági ügyeket május hó 15-ig, mint legutolsó határidőig hivatalomhoz beküldeni annál is inkább méltóztassanak, mert a későbbben érkezőket a tárgysorozatba felvételni egyáltalán nem fognak. Időt vesz igénybe az ügyiratok rendezése, szétosztása, referensekhez szétküldése stb. Mindezen körülmények a jelzett május 15-iki dátumhoz való ragaszkodást szükségessé teszik.

Midőn ezen közgyűlésünkre a Nagytiszteletű Esperes urakat s általuk az egyházmegyei képviselő urakat meghívom, a viszonttalálkozás édes reményében.

Teljes tisztelettel vagyok,

Debrecenben, 1907. április hó 12-én.

Kiss Aron

ref. püspök.

— **A püspökladányi vallásalapítványi uradalom parcellázása** című, lapunk 6-ik számában megjelent közleményünk kapcsán értesít bennünket oda való lelkésztársunk, hogy az elhalt egyik bérlő Vad Sándor bérletét 25 ladányi kis gazda kapta meg az alapítványtól, még pedig az örökösök s ezeknek gyámja: Madarász Imre karcagi lelkészársunk előzékeny s minden elismerésre méltó eljárása folytán teljesen azonos feltételek mellett s minden kárpótlás nélkül, holott egyes más városbeli versenyzők tetemes összeget ajánlottak fel nekik, ha a bérletet reájuk ruházzák. Mindössze a leltár s a

függő termés értékét kellett megfizetni, de ezek is oly méltányosan lettek becsülve, hogy maguk a bérlő gazdák többre értékelték a kért összegnél. Így csak téves információ alapján alapult a közlemény ama tétele, hogy az örökösök hirszerint kéz alatt nyereséggel át akarják másra ruházni a bérletet. Tárgyalások folynak az egyes bérlőkkel a bérlet átengedése iránt, de oly magas kárpótlási összeget kívánnának a lakosságtól, hogy aligha sikerül több bérlet átvétel.

— **Értesítés.** A közelgő Konfirmáció alkalmával adandó jutalom könyvül ajánlom lelkésztársaim figyelmébe „**József történefe**“ című 107 lapra terjedő gyermekek által nagy lelki haszonnal olvasható füzetemet Ára 1 korona helyett **30 fillér.** Továbbá „**Hol az Igazság**“ című füzetet, melynek ára 24 fillér helyett **12 fillér.** Megrendelhető nálam B.-Böszörmény (Bihar m.) Budai János ref. lelkész.

— **A debreceni kerületi tanárikör** f. hó 17-én, szerdán délután Dóczy Imre elnöklete alatt gyűlést tartott, melyen a kassai és kolozsvári tanári körök átiratait tárgyalta első sorban. Az előbbire nézve, mivel a fizetésrendezés oly kérdéseit érintette, melyekben a kör már régebben állást foglalt, napirendre tért. A kolozsvári átirat az egyesületi közlöny ügyét hozta szóba, felpanaszolva, hogy a vidéki tanári körökről általában a vidéki tanári mozgalmakról nem közöl eléggé kimerítő tudósításokat, ha teszi is, későn teszi. A kör gyűlés felszólalói e panaszt nagyon is helyt állónak találván, a kör határozata szerint az elnökség előterjesztést tesz ebben az ügyben az országos Tanáregyesület igazgatóságához, hogy a vidékek is megfelelő tét kapjanak az egyesületi közlöny hasábjain. Ezzel kapcsolatban a kör üdvözlő iratot intéz Bódiss Jusztin orsz. tanáregyesületi alelnökhöz, melyben ragaszkodásáról és nagybecsüléséről biztosítja az utóbbi időben őt ért hirlapi támadásokkal szemben. Végül dr. Szabó Márton ref. főgymn. tanár tartott felolvasást a földrajz tanításáról, melyben elítélve a tanulókat tulságosan megterhelő térképrajzolás módszereket, kifejtette a földrajz tanításának és a térképrajzolásnak oly módszerét, mely a tanulók legcsekélyebb megterhelésével a legtöbb eredményt biztosíthatja. A kör köszönetét fejezte ki az érdekes felolvasásért.

— **A Bocskay szobor leleplezése.** Hajdu-böszörménynek június 2-án, nagy napja lesz. Az egész ország figyelme felé fog irányulni. A hős hajdu fejedelem Bocskay István szobrát leplezik le ez alkalommal. Amint a készülődések mutatják nagy fényvel és pompával. Az ünnepség első napján, június 2. Hajduböszörmény város tanácskozó termében megyei diszközgyűlés lesz. Erre nézve Ádrássy Gyula gróf belügyminiszter még a múlt év ősszén megadta beleegyezését. Felmerült egyik szobor-bizottsági ülésén, a múlt év terv mintájára, hogy az ünnepségekre a kormány tagjait Wekerlét, Kossuthot is hívják meg. Ennek keresztülvitele céljából, felkérték Veszprémy Zoltán főispánt és Kovács Gyula alispánt, hogy a kormány tagjainál tisztelegjenek és kérjék fel őket, hogy Böszörménybe jöjjenek le. Ugy értesülünk, hogy a kormány tagjai engedni fognak a meghívásnak s a leleplezésre Wekerle Sándor dr. és Kossuth Ferenc le is rándul-

nak. Természetesen ez alkalommal érintik Debrecen is s itt is tölteni fognak egy napot.

— **A baromfi tenyésztés jövedelmezősége.** A baromfi tenyésztés a legjövedelmezőbb mezőgazdasági ágak közé tartozik, de csakis akkor, ha kellő szakszerűséggel üzzük. A baromfi tenyésztéshez szükségeltető összes ismeretek legszakszerűbben Parthay Géza lapjában a „Szárnyasaink“-ban vannak tárgyalva, így ez a lap ugyyszólván nélkülözhetlen segéd eszköze minden tenyésztőnek. Aki nem ismeri még a Szárnyasainkat, az kérjen mutatóvány számot a kiadóhivataltól Budapest Rottenbiller-utca 30. szám. Szívesen küldenek.

— **„Adókiivetés“** című s lapunk 5. számában közölt cikkekünk, melyben azt mondtuk hogy egyes vallásu házaspárra, hol részünkre reverzális adott, nem lehet egész egyházi adót kiivetni, kaptuk a következő sorokat: Az E. T. negyedik része az egyházi adóról szóló fejezetében sehol sem tett különbséget tiszta vegyes vagy fél pár (özvegy, nagykoru, nőtlen, hajadon) között, hanem csak adóképes egyháztagról beszél, a ki az egyház szükségletei fedezésére szolgáló adót fizetni tartozik (247 §. 4). Ez állásponton nézetem szerint teljesen figyelmen kívül hagyható az az esetleg, hogy az adóképes egyháztag milyen családi vonatkozásban él, hiszen már nem párbér, hanem egyházi adó vettetik ki s fizettetik. Igaz, hogy az egyes egyházaknak joguk van a 239 és 245. 246 §-ok alapján azon eddigi gyakorlatot, hogy felpárra csak fél adót vetnek ki, tovább is fenntartani, de viszont joguk van minden adóképes egyháztagot, a ki azt E. T. 195 §-a értelmében választásra jogosult, teljes egyházi adóval róni meg legfelebb csak újabb helyi határozatot kell e tárgyban alkotni, mely a régi gyakorlatot megváltoztatván, a családi állástól függetlenül állapítja meg micsoda választóképes egyháztag teljes egyházi adaja. Hozhatok fel példát is. A püspökladányi egyháztanács egyházközség 1903-ban új adókulcsot állapítván meg, kimondotta „hogy az egyházi adót az E. T. 195 §-a alapján választóképes minden egyháztag tekintet nélkül arra, hogy nőtlen vegyes házasságú vagy özvegy egyformán fejezi“ e határozatot az illetékes egyházi felsőbb hatóságok észrevétel nélkül jóváhagyván, azóta minden választóképes egyháztag egyformán rovatik meg a teljes alapadóval (a régi párbér helyett) s neve alatt fizetett állami adója után a nálunk fennálló 25%-os birtokaránylagos adó maximum nélküli teljes összegével. A hol tehát még a régi gyakorlat szerint felpárbér, fél adó stb. áll fenn, ez itteni példa szerint egyszerűen szabályrendeletileg át lehet térni azon gyakorlatra hogy minden választóképes egyháztag teljesadóval terhelhetik. A feltett kérdésre azon formában, hogy a reverzális adás birhat-e azon folyománnyal, hogy e miatt az adózó egyháztag teljes adóval róható meg, én is nemmel feleltem mert oly egyházakban, hol régi gyakorlat alapján a fél párbér, fél adó szokásos, az a körülmény, hogy a más valláson levő házastárs reverzalist adott-e vagy nem, semmi legkisebb befolyással nem lehet a gyakorlatban levő adózási mód másként értelmezésére s gyakorlására. Pl. K. F.

— **Adomány a Főiskolai nagykönyvtárnak.** A könyvtár kéziratgyűjteményének kiegészítésére felszólítás intéztetett a magyar írókhoz, különösen azokhoz, kik hozzánk közelebb állanak, hogy valami megfelelő dolgozatuk eredeti kéziratát könyvtárunknak ajándékozzák; erre vonatkozik *Jakab Ödönnek* a következő szép

levele, melyet irodalomtört. érdekü voltánál fogva köszönetünk kifejezése mellgtt ide igtatunk. A levél dr. Ferenczy Gyula könyvtárigazgatóhoz szól s így hangzik:

„Kedves Igazgató Ur! A szó legkomolyabb értelmében bocsánatot kérek példátlan késedelmemért, a mi különben nálam nem szokott soha előfordulni. Már t. i. ilyes késedelem. Önök ugyanis 1905. június 5-ikéről kelt levelökben felszólítottak, hogy a kollégium nagy könyvtára kéziratgyűjteményének teljesbbé tétele végett küldjek valami kéziratot. Ez időben azonban én élet-halálharcot folytattam beteg feleségem életéért, Épp akkoriban jöttem volt haza vele egy külföldi gyógyintézetből — kevés reménnyel! És azaz ártatlan, jó asszony ki Tompa „Olajág“-át életében rongyossá imádkozta, október 6-án csakugyan elköltözött, Bacsányi János szerint, „e hazug és csapodár világból.“ Elvette a haragvó ég azt az asszonyt az ölemből erővel! Ekkor aztán elvesztettem én vele kedvem, emlékezetemet, mindenemet! Folyvást csak vele és árvaságommal foglalkoztam, s összeirtam egy kötet költeményt, mely most Karácsonyra jelent meg „Róza“ címen. E kötetel akartam szegény hallottamból megmenteni valamit e földön. Ilyen körülmények között becses levelekről teljesen megfeledkeztem s csak közelebről akadt a kezembe az a levél ismét. A debreceni kollégium iránt érzett nagy tiszteletem s magyar szeretetem természetesen nem zárkozhatik el kérésök elől. Mit küldjek hamarjában? Ime, itt küldöm a „Róza“ kötet kéziratát, melyet sajtó alá adtam volt s melyet kiadóm visszaadott. Nem impurum, de az én kézírásom az egész. Szegény jó feleségem az Önök levelét még olvasta volt s akkor ugyancsak a lelkekre kötötte volt, hogy szívem, a debreceni iskoláról aztán valahogy el ne feledkezzél! Küldj valami kéziratot! Istenem, ha sejtette volna hogy az a kézirat az ő haláláról irt költeményeim kézírata fog lenni! . . . Beh szomoruan poétikus dolog ez! Fogadják, kérem szívesen e csekélységet s őrizték meg, ha érdemesnek tartják. Mindenesetre a legjobb és legbuzgóbb református asszonyok egyikének emtekét őrzik meg vele. Később tán egyebet is küldök, ha szívesen veendő. Még egyszer kérve, hogy értsék meg s bocsátsák meg késedelmemet kiváló tisztelettel vagyok Önnek, Kedves Igazgató Ur, Bpest, 1907. febr. 18. régi hive: *Jakab Ödön.*

A „Róza“ című nyomtatásban is megjelent költeményfüzér, a melyben a költő korán elhalt hitvesének örök emléket állít, egyik disze kézirat gyűjteményünknek, melynek gyarapítására olvasóink figyelmét is felhívjuk. A birtokukban lévő nevezetes férfiaktól származó levelek, iratok e gyűjteményben lesznek a legjobb helyen.

— **Jótekonycélú táncvigalom.** Matolcsón (Szatmár megye) 1907. március 31-én, az az husvét első estéjén a matolcsi dalegylet zártkörű táncvigalmat rendezett az orgona építési költségek fedezésére. Jó sikerrel végződött a táncmulatság, mert 116 Korona gyűlt be. Ebből kiadás volt 66 korona s megmaradt az orgona építési költségek fedezésére 50 korona. A táncmulatságon a zsarolyáni zenekar működött közre.

— **Tanácsbírói választás.** Dókus Ernő f.-zemp-
léni e. m. gondnokká történt választásával megüresedett tanácsbírói állásra elrendelt szavazás alkalmával a beadott 29 szavazat közül 28 szavazattal Dókus

László választotta meg e. m. tanácsbíróvá, ki is az esküt az e. m. gyűlés színe előtt letette s szép beszédben kötelezte magát az e. megye további szolgálatára.

— **Szépdomány.** Kiss Sándor és neje, debreceni lakosok a nagytemplomi urasztala számára egy diszes és értékes terítőt ajándékoztak. Ezen felül még 100 koronát is adományoztak az egyháznak. Nemes tettüket követésre méltó példaképpen állítjuk a hívek elé.

— **Az országos ref. papi, özvegy-árva gyámintézetéről.** A gyámintézet összes vagyona 1906. dec. 31-én volt értékpapirokban 1.993.800 korona. Tőkeegyenleg készpénzben 10.600 korona, összesen 2.004.400 korona. Vagyonszaporulat az elmúlt évhez viszonyítva 103.741 korona 66 fillér. Az özvegyek és árvák segélyezésére 1906-ban az előirányzott 180.000 korona helyett 180.441 korona 2 fillért költött a bizottság. A segélyezés növekedése egy év alatt 14.938 korona 89 fillér volt. A folyó 1907. évben segélyezni fog a bizottság 343 özvegyet és 311 árvát, összesen 194.874 korona 22 fillérrel, mely segélyezés az öt egyházkerület között a következőképpen oszlik meg: a dunántúli egyházkerületben 44 özvegy és 38 árva 25.670 korona 83 fillérrel, a dunamelléki egyházkerületben 42 özvegy és 41 árva 20.770 korona 71 fillérrel, a tiszáninneni egyházkerület 54 özvegy és 37 árva 30.291 korona 65 fillérrel, a tiszántúli egyházkerületben 111 özvegy és 93 árva 64.507 korona 77 fillérrel és az erdélyi egyházkerületben 92 özvegy és 102 árva 53.633 korona 23 fillérrel.

— **Konventi jegyzőválasztás.** A ref. konvent múlt heti ülésein történt a jegyzőválasztás titkos szavazás útján. Az eredmény megállapítása szerint megválasztottak: Sass Béla, Radácsi György, Segesdy Ferenc és Nagy Dezső.

— **Istentiszteleti szertartások könyve.** A ref. konvent elhatározta, hogy a zsinat által megállapított Istentiszteleti rendtartásnak részletes kidolgozásával a Vadas—Nagy Péter-fele Agenda 1—13. lapok mintájára Novák Lajos sárospataki teológiai tanárt bizza meg. Megállapította továbbá az Agendás-könyv Tartalomjegyzékét a következőleg: I. Rész: Istentiszteleti rendtartás. II. Rész: Rendkívüli istentiszteleti cselekvények vagy szertartások. I. Szakasz: A sákramentumok kiszolgáltatása. (A keresztesítés, urvacsozottság.) II. Szakasz: (Konfirmáció. Házasságok esketése. Lelkészszentelés. Lelkészs-beiktatás Püspök-beiktatás. Más egyházi előjárók beiktatása. Az egyházi élet emelésére szolgáló tárgyak felszentelése.) Legutolsó oldalon az Uri imádság. Az Agendás-könyv anyagának beszerzésére és kiválasztására nézve a bizottság úgy határozott, hogy az egyes darabokat pályázat útján szerzi be.

— **Halálozások.** Vörös Pál, a tihanyi ev. ref. gyülekezet lelkésze, április 7-én Tihanyban meghalt. Az elhunytban Vörös János fővárosi ügyvéd, volt országgyűlési képviselő testvérét gyászolja. Temetésén a tihanyi apátság papjai is részt vettek. — Lajos János bögözi ev. ref. pap, volt egyházmegyei tanügyi előadó, egyházi értekezleti alelnök, az erdélyi ref. egyházkerület tanügyi bizottságának s közgyűlésének tagja, élete 42-ik, papsága 16-ik, boldog házasságának 13-ik évében folyó hó 8-án d. u. 2 órakor meghalt. — Cófalvi Csia György az orbai egyházmegye főgondnoka, életének 75-ik évében rövid haláltusa után meghalt.

— **Kálvineum.** A konvent elhatározta a budapesti Kálvintéri ref. központi épületnek 270.000 korona költséggel való felépítését. Az építési terv és költségvetés a folyó év őszén tartandó rendkívüli konvent elé lesz beterjesztendő.

— **Országos ref. lelkészi nyugdíj- és özvegyárva gyámintézet.** A ref. konvent a múlt héten sok üdvös dolgot végzett a zsinat nyomában. Legnagyobb jelentőségű dolga volt azonban az orsz. ref. lelkészi nyugdíj- és özvegy árva gyámintézet, megalapítása. Az ide vonatkozó törvény a következő: A magyarországi református egyház a már működésben levő országos református lelkész-özvegy-árva gyámintézet beolvasztásával egy országos református lelkészi nyugdíj és özvegy-árva gyámintézetet alapít s tart fenn. Az országos református lelkészi nyugdíj és özvegy-árva gyámintézet a református rendes missziói, továbbá az állami, alapítványi és törvényhatósági közintézeteknél működő, valamint az állandó vallástanító lelkészeknek s végre a tanítói állásra nem alkalmazott énekvezéreknél a következő szakaszokban meghatározott módon és feltételek mellett állandó nyugdíjat, elhalálozásuk után özvegyeiknek állandó évjáradékban, árvaiknak pedig neveltetési, esetleg gyámolítási segélyben ellátási díjat biztosít. Az intézet fenntartásához az egyh. községek évi befizetéssel járulnak szintugy a lelkészek is. Az amerikai magyar református egyházmegyéhez csatlakozott lelkészek a konvent elnöksége útján már a múlt évben azt a kérést intézték a bizottsághoz, hogy a gyámintézet kötelékébe az 1905. évtől kezdve ők is felvéttessenek, s egyben beküldtek 821 korona 85 fillért, mint esedékes járulékot. A konvent fölvette az amerikai egyházmegyét a gyámintézet tagjai sorába, olyképen, hogy az amerikai lelkészekre vonatkozó be és kifizetéseknel 1 dollár 3 koronába vétessék. A magyar ref. egyh. megyéhez nem csatlakozott amerikai lelkészeket azonban a konvent elnöksége még abban sem akarja részesíteni, hogy ha hazajönnek itt lelkészekül választhatók legyenek, ami bizony nem Krisztusi tanítás.

— **Kistemplom.** A régi Debrecennek a kistemplom a jelképe. Ez a kissé elült de a földbe gyökerezett épület. Gót templom, megvasalt boltzatokkal. Tömör torony, de itt-ott repedésekkel, fent izléstelen hólyag tetővel és belől is felemás izlésben kivitt felszerelésekkel, de a legnagyobb orgonával. Elmaradás, erő, gyengeség és a helyhez gyökerezés egyszerre. Ebbe a templomba jár a régi tekintélyes polgárság, és a templom a kálvinista Debrecen, melyet erős viharok ráznak. Tegnap Pénteken az éjszaki szél vihar csakugy sepepte a tető cserepeket és megbontotta a kistemplom tornyának bádog tetőzetét elhajlította vitorla gömbjét. Megsérült a kath. templom és torony tetőzete is.

— **Elek Lajos gyásza.** Egy szomorú levelet vetünk Kincses Kolozsvárról. Volt debreceni tanár társunknak, Elek Lajosnak felesége meghalt. Ezt tudatja velünk az alanti gyász jelentés, mely így szól: Alólírottak bánatos szívvel tudatjuk, hogy Elek Lajosné szül. Kis Margit életének 49-ik, boldog házasságának 33-ik évében f. 1907. ápril. hó 16-án d. e. fél 10 órakor szivhüdesben meghalt. Nemes szívé — mely telve volt családja iránt önfeláldozó szeretettel, a szegények iránt könyörülő irgalommal — nem dobog többé... Elválnak, de szent hitüök törhetetlen reménye szerint, áldott Idvezitőnk boldog, lelki országában újra találkozunk, örökre egyesülünk. A megboldogultnak hült tetemei f. hó 18-án, csütörtökön d. u. 3 órakor Honvéd utca 94. szám alatt az ev. ref. egyház szertartása sze-

rint tartandó gyászima után fognak a közös sirkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Béke lengjen porai felett! Kolozsvárt, 1907. április 16-án. Férje: Elek Lajos nyug. tanár, ref. lelkész. Gyermekai: Margit, özvegy Pazar Kálmánné, Erzsébet és István. Unokája: Pazar Gabriella. Napa: özv. Elek Lajosné. Sógora: Elek István ref. lelkész. Sógornője: özv. Lugossy Dánielné, szül. Elek Matild, gyermekei Matild és Dániel. Közeli és távoli rokonai. Szelid emlékezet a megboldogulttal, a hit vi-gasza és mindnyájunk részvéte az előkkel.

Tartalomjegyzék: Timótheus. Baja Mihály. — Unitáriusok az al-földön. Thurius. — Falusi levél. Tóth Dániel. — Közéletünk: Konvent. — Egy esperesi körlevélből. Veress Imre. Szabó Lajos. — Külföld: A francia szétválasztási törvény. Veres István. — Különfélék.

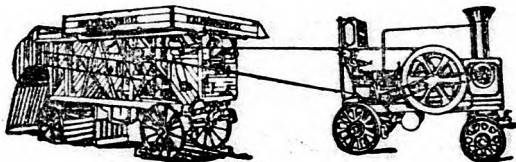
FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FERENCZY GYULA.

KALMÁR ÉS ENGEL

MÓTOR- ÉS GÉPGYÁRA

BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 18.

Ajánlja egy cséplőgépet, mint malomüzemre legegyszerűbb benzínmotorjait, benzínlokomobiljait, valamint szivógázmotorjait, melyek V., Lipót-körut 18. bármikor üzemben megtekinthetők.

Teljes jóállás kifizető cséplésért! **Egyedül létező újdonság!**

Ezen motorok egyenletes járása és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjáratlanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen! — Olcsó árak részletfizetésre

SZABÓ SÁNDOR

képesített építőmester építési irodája és festékgyára
DEBRECEN, Kőlcsey-utca 18.

Egyházi és iskolai építkezések tervezete és kivitele felsőbbhatóságilag helybenhagyott vagy a köz-igazgatás ügyi minta terve alapján.

Tervezetek és költségvetések készítése vagy azok felülbizsgálása a hely színén is.

Építkezési kölcsönök ajánlása és lebonyolítása

Szabadalmazott gyorsan száradó és szárító víz-elszigetelő festék gyár falak, nedves helyek szárazzák tételére, Vihar és időjárásálló homlokzat festékek, zománczmáz, klozetek, fürdőszobák, konyhák falainak vízmentes bevonására. Gyorsan száradó kemény és puha padló festékek mindféle színben.

Teljesített építkezésekről, végzett munkálatokról bizonyítványok és elismerő okiratok.

SZABÓ SÁNDOR

képesített építőmester építési irodája és festékgyára
Debrecen, Kőlcsey-utca 18.

Orgona - Harmoniumok.

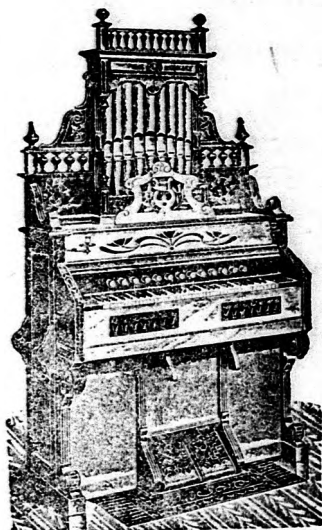
A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes huros-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda!

mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányú (Rákóczi) Tárogató; általánosan elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakzerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden egyes hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kivanaira bérmentve küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomor-fájásnál gyomorgöresnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvény-nél csuznál továbbá meghülekneél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanítására. 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 65 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszervu“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdetti árakban szerezhetők be.

Hajdumegyei Népbank mint szövetkezet.

Hetedik évtársulatát 1907. január elsején nyitja meg melybe tagok már most is és az év folyamán bármikor beléphetnek.

Az intézet **tagjainak száma** rövid három évi fenállása alatt 2400-ra emelkedett, a kik **13,000** törzsbetétre több mint **580,000** koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt **1.700,000** korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6%-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hétbármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamat mellett folyósít.

Kölcsönöket a negyedik évtársulatra már most adunk.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni.

Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg $\frac{9}{10}$ erejéig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezesség jótállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékkal elfogadható értékekre.

Jelentkezések a negyedik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 26. szám, főtözsde épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

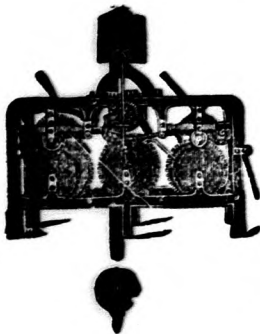
Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

Toronyórák

palota-, városközi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyösebbben eszközli

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =

Budapest, VII., Csömöri-u.

50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Amerikai Cottage-szivólegrendszerű harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
a legolcsóbban szállít

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körut 15. szám

Pianók.

Ára 120 kor.-tól

fölfelé.

Részletfizetések

8 kor.-tól fölfelé

Pianinók.

Képes árjegyzék

ingyen és bérmentve.

= 5 évi =
jótállás.

Pedálos-harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkel, templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Tanulóknak külön százalékos engedmény.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

KÖNYVNYOMDÁJA

(tulajdonos: FARAGÓ GYÖRGY)

ajánlja

modernül berendezett könyvnyomdáját a nagyérdemű közönség szives figyelmébe.

— „Antidol“ a legjobb gyógyszer: fejfájás ideges fejfájás és nátha ellen. A szert nem kell bevenni, néhány csepp tenyéren eldörzsölve, s használatin tasítás szerint belelegezve, azonnal megszünteti a bajt. Sok ezer ember használja s mindenki csak jót mond róla. Kérdezze ismerőseit, hogy használta-e már az Antidol-t, amely nagyszerű hatásáért arany éremmel lett kitüntetve egy üvege árá 1 kor. 20 fill. és 35-ször mulaszthatja el vele a fejfájást. Kapható: Grósz Nagy Ferencz gyógyszerárában Debrecen az Arany egyszarvúhoz.

Az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai Részvénytársulat kiadásában (Budapest, VII. Rákóczi-ut 54.)

Megrendelhető: minden hazai könyvkereskedésben, valamint a kiadó „Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulatnál, Budapest, VII., Rákóczy-ut 54. sz. alatt, valamint a Magyar Könyvterjesztő vállalat, Fejes és Társánál (VII. Erzsébet-körut 9—11. szám.)

A legelső magyar protestáns egyháztörténet. (Képes diszmunka.)

Most jelent meg:

A MAGYAR EVANGÉLIOMI PROTESTÁNS EGYHÁZ TÖRTÉNELME

Farkas Jzsef, Kovács Sándor és Pokoly Jzsef közreműködésével

Szerkesztette: ZSILINSZKY MIHÁLY.

A munka ára fűzve 14 korona, diszes vászonkötésben 17 korona, könyvtári félbőrötésben 19 k. Közel háromszáz szöveggel, tizenkét melléklettel és számos kézírathasonmással.

Megrendelő-lap.

Fizetendő Budapesten.

A magyar Könyvterjesztő Vállalat, Fejes és Társától (Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körut 9—11 szám) a következő műveket rendeltem készpénzben — részletfizetésre:

Előfizetési feltételek: Ezen ——— kötetből álló művek ára ——— korona fizetendő készpénzben — utánvétellel ——— koronás egymásután következő havi részletekben, szállítástól kezdődőleg, a Magyar Könyvterjesztő Vállalat, Fejes és Társának Budapesten mindaddig, míg a teljes mű vételára törlesztve nincs. Jogositva van a cég az esedékes és le nem fizetett részleteket, a postaköltség hozzászámításával, a postai megbízás útján bevonni. A részletek be nem tartása a részletfizetési kedvezményt megszünteti és a mű teljes vételárát esedékessé teszi. A fizetett részletek által még ki nem egyenlített része a küldeménynek a szállító cég tulajdonát képezi. A megrendelés a teljes mű átvételének kötelezettségére szól a részletek be nem tartása esetén jogában áll a cégnek a folytatólagos köteteket mindaddig visszatartani, míg a lejárt részletek pótlólag fizetve nincsennek. Per esetén a budapesti bármely ker. kir. járásbíróóság illetékes. Az üzlet elfogadása a cégnek fenntartatik.

A fenti előfizetési feltételek alapján ezennel megrendelem a fentebb részletezett gyűjteményt ——— korona vételárért, fizetendő ——— től kezdődőleg ——— koronás havi részletekben Bpsten, a Magyar Könyvterjesztő Vállalat, Fejes és Tsa. pénztáránál.
Lakhely és kelet: Sajátkezű aláírás:

Állás:

Az illetéki díjgyezék 30 tetele értelmében bélyegmentes. Olvasható aláírást kérünk.

Konfirmálások alkalmából

ajánljuk az

S. Szabó József által átdolgozott Révész—Szoboszlai—Szabó: Konfirmációra előkészítő kátét ára 30 fill.

Konfirmációi emléklapok fekete nyomással
1 drb. 4 fill., 100 drb. 3.60, csinos kék körzettel 1 drb. 5 fill. 100 drb. 4.50, diszes aranyozott körzettel 1 drb. 6 fill., 100 drb. 5.40

Konfirmáció ajándékul ajánljuk a Rozgonyi J. féle gyermekimakönyvet diszes kötésben 50 fill., 80 fill., 3 kor., 4 kor., és 5 korona árakban kaphatók:

HEGEDŰS ÉS SÁNDOR

prot. irodalmi könyvkereskedésében

DEBRECENBEN, Kossuth-utca 11. szám.

Löfkovits Arthur

— órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Baktai EGRY FERENCZ

== harangöntő ==
Kis-Gejócz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
== arany oklevelet nyert. ==

Ajánlja

harangöntő
mühelyét.

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett szállit

harangokat

bárminő sulyban, nem-tetszőket feltétlenül visszavesz, a költségeket visszatéríti Árjegyzéket bérmentesen küld.

Nagyon sok elősmere-
== ró irat. ==

Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárvaros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hege-düéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 461 kgros régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok illetéssel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

A „Neumann M.” cég debreceni áruházáról.

Elsőrendű látványossága Debreczenben a Piacz-utczában

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító cég

♂ férfi, fiu és leányka ruha-üzlete. ♀

A járókelőket megálliitják a pompázó kirakatok, melyekben izléssel és dusan vannak felhalmozva az tavaszi idény legujabb divat-darabjai.

Ezen elsőrangu férfi ruha-üzletnek, mely 56 év óta áll fenn, jó hírneve a közönség körében a népszerűséget megszerezte, különösen impozáns az üzlet belseje, melyben pazarul vannak felhalmozva hazai és külföldi szöve-
tekből készült ruhakülönlegességek.

Az üzlet a legsolidabb alapra **szabott árak**, mely minden darabon ki-
tüntetve látható, a leg-
pontosabban lesz betartva, úgy, hogy a közönség a legpontosabb bizalommal
eszközölheti bevásárlásait.

Vidékről érkező megrendeléseket a cég pontosan teljesit és a meg nem
felelő árut készséggel visszaveszi.

NEUMANN M cs. és kir. udv. szállító Debrecen. főtér, a postával szemben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPITTAOTTT 1845-ben.